DŮLNÍ NOVINY

NOVINY CZECH COAL GROUP A SEVERNÍ ENERGETICKÉ

číslo 10 | říjen 2016 | ZDARMA

Severní energetická | Vršanská uhelná

Stromy sázejí hned po těžbě > Strana 2

Strojvedoucí nespoléhá jen na poučky > Strana 5

První vítězství rozumu nad zeleným šílenstvím > Strana 6

Ze zámečnické dílny do obrazové galerie > Strana 8

Stopy po důlní činnosti zmizí do tří let > Strana 15

Uhlí pro Frýdlant za dostupnou cenu

Severní energetická v reakci na výpadek dodávek uhlí z Polska připravila mimořádné dodávky tříděných druhů pro spotřebitele na Frýdlantsku za dostupnou cenu.

Velký sesuv půdy, který postihl hnědouhelný důl Turów na polsko-českoněmecké hranici, zničil vnitřní část těžební jámy a vedení dolu zastavilo až do odvolání dovoz a prodej uhlí soukromým zákazníkům. Řada z nich pochází z české strany hranice, proto Severní energetická zvláštními dodávkami pomůže tamním spotřebitelům pokrýt kritický nedostatek paliva na začátku topné sezony. Kromě navýšeného množství ořechu II, který se pro domácí vytápění využívá nejčastěji, připravila i speciální druh, takzvanou pecku.

„Dovážené uhlí z Polska je méně kvalitní, a proto levnější. Typ ořech je dražší, ale podstatně kvalitnější. Lidé tak při správném způsobu topení získají ze stejného množství uhlí více tepla,“ vysvětlil Ondřej Peroutka, obchodní ředitel Severní energetické.

Nově připravený druh pecka je svou velikostí a vlastnostmi velmi podobný uhlí dodávanému z Polska, je ale minimálně o čtvrtinu výhřevnější. Cenový rozdíl je přitom řádově v desetikorunách. Může být tedy řešením pro seniory i sociálně slabší odběratele. Je ho však k dispozici jen omezené množství. Vagóny s mosteckým uhlím je Severní energetická připravena dodat prostřednictvím svých autorizovaných prodejců. Navíc je schopna pokrýt zájem v ohrožených obcích dlouhodobě. Výpadek dodávek z Polska totiž prodejci odhadují na půl roku až rok. *(red)*

Severní energetická nabízí spotřebitelům speciální druh tříděného uhlí. Ilustrační foto Sev.en

Czech Coal Power mezi štikami

Mezi Štiky českého byznysu patří letos také Czech Coal Power. Na druhé místo žebříčku v Ústeckém kraji firmu dostaly především ekonomické ukazatele za posledních několik let.

„Štiky českého byznysu jsme zaznamenali už v loňském roce, kdy jsme se ve stejném srovnání objevili na pátém místě v kraji. O to víc nás těší, že na základě čistě ekonomických ukazatelů jsme se posunuli ještě o několik příček výš,“ komentoval výsledek Vojtěch Bögi, ředitel Czech Coal Power. *„Už od vzniku společnosti se nám daří hospodařit s kladným hospodářským výsledkem a dokonce vytvářet stalý zisk při stejných cenách. Naší snahou bylo už od prvopočátků chovat se ekonomicky a držet náklady na odpovídající úrovni,“* doplnil ředitel.

Kladný hospodářský výsledek je mimo jiné jednou z podmínek, aby společnost byla do žebříčku zařazena. Štikami českého byznysu se mohou stát firmy se sídlem v ČR, s obratem vyšším než 10 milionů eur v minulém roce. Hodnotí se období za poslední tři roky, přičemž nejaktuálnější rok má nejvyšší váhu. *„Štiky českého byznysu vznikly jako žebříček nejdynamičtěji se rozvíjejících společností v České republice. Jako úvěrová pojišťovna hodnotíme finanční zdraví společností, vycházíme tedy výhradně z ekonomických dat a jejich vývoje v časové řadě, “* vysvětlil Pavel Schweiner, Managing Director úvěrové pojišťovny Coface, která je zakladatelem žebříčku.

Pokračování na straně 2

Chvaletice opět v provozu

Elektrárna ve Chvaleticích obnovila po zářijovém požáru výrobu v blocích jedna a dva a zahájila dodávky elektřiny do sítě.

Likvidace trosek a příprava náhradní dopravy paliva do kotlů trvala bezmála šest týdnů. Vyšetřování příčin požáru stále pokračuje. *„V tuto chvíli je zprovozněna náhradní zauhlovací cesta, aby výpadek dodávek elektřiny trval co nejkratší dobu. Obnovení požárem zasažené zauhlovací věže a mostu do původního stavu však bude trvat ještě několik měsíců,“* uvedl Luboš Pavlas, generální ředitel elektrárny.

Do procesu výroby byla zapojena i aktivisty nedávno poškozená chladicí věž. *„Její stav prohlédli znalci a podle posudků je možné její opravu realizovat za chodu. Škody však jsou významné,“* dodal Pavlas.

Pokračuje také dlouhodobě plánovaná oprava bloků 3 a 4. Nejdůležitějším cílem projektu je snížení emisí.

Zatímco na začátku 90. let dosahovala roční produkce oxidu siřičitého běžně kolem 45 000 tun, dnes je to pouhých 6 % tohoto množství, a po probíhající ekologizaci to bude ještě méně. *(red)*

Ochrání lom a doplní vodou Matyldu

Hned na několika místech finišují zaměstnanci společnosti Sev.en WT s pracemi, které mají zajistit lepší odvodnění kolem Slatinické výsypky.

„Dokončujeme práce na takzvaném V příkopu, který odvádí povrchovou vodu ze západní části vrchu Ressl do vodní nádrže Matylda. Dělali jsme zde výkopové, ale také betonářské práce, protože kromě odvodňovacích příkopů se muselo vybudovat i několik propustků v okolí inženýrských sítí. Důležité bylo i svedení příkopu do Matyldy, protože se nachází velmi blízko in-line dráhy,“ vysvětlil Petr Sigmund, hlavní inženýr Sev.en WT. Po napojení odvodňovacích příkopů, na kterých se pracovalo již v loňském roce, bude veškerá povrchová voda z Resslu přirozeným způsobem odtékat až do Matyldy. Příkop V tak bude působit jako vnější ochrana lomu Vršany, zároveň bude zásobovat vodou jezero Matylda. Odvodňovací příkopy kolem Resslu a Slatinické výsypky nyní měří přes šest kilometrů. *„Současně jsme ve Slatinicích dokončili takzvaný Parschalův žlab, neboli zařízení, které ultrazvukem měří průtok vody,“* doplnil Sigmund. Žlab byl uložen do betonové hráze bývalé sedimentační nádrže, kterou zaměstnanci Sev.en WT kompletně revitalizovali. Nádrž je teď schopná pojmout všechnu vodu z prostoru Slatinic. Parschalův žlab má za sebou úspěšnou průtokovou zkoušku a byl předán Vršanské uhelné. *„Takzvaná stoupací a čerpací zkouška teprve čeká zcela nový čerpací vrt, který jsme vybudovali v prostoru Slatinic, a měl by také pomáhat s jejich odvodněním. Do provozu by měl být předán začátkem listopadu,“* doplnil Sigmund. *(red)*

Poslední úpravy na Parschalově žlabu ve Slatinicích. Foto: (pim)

STRUČNĚ

Den otevřených dveří

Chvaletická elektrárna chce přiblížit obnovu výrobního zařízení na dvou blocích široké veřejnosti. Na sobotu 5. listopadu od 9 do 15 hodin pro to připravila Den otevřených dveří.

Diskuze s vedením

Přes sedm desítek zaměstnanců Sev.en EC se sešlo na diskuzi s členy představenstva a vedení společnosti. Probíral se například aktuální stav oprav bloků 3 a 4, odstraňování následků havárie zauhlovacího mostu a její dopady do hospodaření skupiny.

Stromy sázejí hned po těžbě

V momentě, kdy velkostroj opustil prostor Slatinické výsypky, začalo se okamžitě s rekultivací. Nová krajina zde dostává konečnou podobu, neboť těžba z těchto míst definitivně ustupuje.

„Na Slatinické výsypce pracujeme už od loňska. Jedná se o plochu o rozloze zhruba padesát hektarů. Na přibližně jedenácti hektarech jsme práce loni dokončili, na sedmatřiceti stále probíhají a jak budou dokončovány báňské práce, budeme postupovat s rekultivacemi,“ vysvětlil Tomáš Šolar, ředitel společnosti Rekultivace.

„Vysazujeme klasické dřeviny, které se pro tento typ území hodí. Lesní porost by měl zajišťovat i ochranu proti prašnosti a hlučnosti ze šachty,“ připomněl ředitel. Jen v letošním roce na Slatinické výsypce vysadili a ještě vysadí 111 tisíc sazenic, z toho více než 75 tisíc listnatých stromů. Na území vzniká 4 600 metrů takzvaných oplocenek, tedy uzavřených míst, která chrání rostoucí stromky před zvěří. *„Pro každou rekultivační akci se zpracovává projekt, kde je přesně definována i skladba dřevin vhodných pro výsadbu. Jejich vysazením ovšem rekultivační práce nekončí. V následujících letech se na místo budeme vracet a zajišťovat takzvanou pěstební péči. A není vyloučeno, že po dohodě s projektantem do skladby dřevin ještě zasáhneme, protože se ukáže, že některým druhům se zde daří lépe,“* poznamenal Šolar. *(pim)*

Mezi štikami

Pokračování ze strany 1

Czech Coal Power zajišťuje pro těžební společnosti pomocnou mechanizaci, ale také rozvozy zaměstnanců. Soustavně investuje do obnovy vozového parku. Postupně probíhá obměna buldozerů a kolových nakladačů, většinou od renomovaných společností. Zaměstnance k velkostrojům rozváží ruský terénní automobil UAZ 2206, jinak zvaný buchanka. Dobrou zkušenost s ruskými automobily firma potvrdila nákupem čtyř vozů Kamaz, dvou ve verzi sklápěč a dvou valníků. K nim o prázdninách přibyly dva jeřáby od stejného výrobce. *(pim)*

Potápěči kontrolovali potrubí do Prahy

Báňští záchranáři se podíleli na plánované odstávce a kontrole štolového přivaděče pitné vody pro celou Prahu.

Voda pro hlavní město se čerpá z vodního díla Švihov na Želivce. Odtud proudí ocelovým potrubím o průměru 2,6 metru až do Prahy. Potrubí se musí čas od času zkontrolovat. A právě na této kontrolní činnosti záchranáři spolupracovali s potápěči z potápěčské stanice Praha a Ostrava.

Potrubí v určitých částech trasy vede pod řekami Sázavou a Blanice takzvanými shybkami, což jsou nejnižší místa ve tvaru širokého U, odkud ani při revizi nelze vodu vypustit nebo vyčerpat. Kontrola se zde proto provádí pod vodou. Potápěče do „shybky“ spouštěli a vytahovali z hloubky až 36 metrů báňští záchranáři pomocí svého lezeckého vybavení. *(pir)*

Potápěčům do hloubky pomáhali se svou technikou báňští záchranáři. Foto: Archiv HBZS

Bezpečný podnik pošesté

Chvaletická elektrárna získala v říjnu již pošesté titul Bezpečný podnik.

Na slavnostním udílení osvědčení spolu se symbolickou plaketou převzal Luboš Pavlas, generální ředitel Sev.en EC z rukou ministryně práce a sociálních věcí Michaely Marksové. Titul Bezpečný podnik obdrželo spolu se 7EC, dalších 15 firem z různých průmyslových odvětví.

Elektrárna Chvaletice se přihlásila k programu Bezpečný podnik jako první elektrárna v České republice. Poprvé ocenění převzala již v roce 2002.

Severní energetická, jako nový vlastník elektrárny, pokračuje v udržování a vylepšování systému bezpečnosti práce v souladu s programem Bezpečný podnik, a tak se letos elektrárně podařilo obhájit osvědčení již pošesté.

Program Bezpečný podnik má za cíl zvýšit úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně ochrany životního prostředí a zároveň docílit i vyšší úrovně kultury práce a pracovní pohody a vytvořit podmínky pro zavedení integrovaného systému řízení. Garantem programu je Státní úřad inspekce práce.

Osvědčení Bezpečný podnik je platné tři roky a během té doby musí firma provést alespoň dva audity systému řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. *(red)*

Žlutá kráska pomáhá skrývce na výsypku

Ještě před začátkem důležité přestavby byla díky své zářivé barvě vidět až z vyhlídky lomu Vršany. Poháněcí stanice 232 se nyní stala součástí linky dálkové pásové dopravy od skrývkového velkostroje KU800/K84 k zakladači ZP6600/Z86.

„Jde o poháněcí stanici, která prošla kompletní generální opravou strojních i elektro částí. Měnilo se vlastně úplně všechno od kabeláže, přes rozvaděče a čidla, převodovky, pohony i válečky a rošty. A následně dostala poháněcí stanice i nový nátěr,“ vyjmenoval Václav Benda, mechanik úseku skrývky Vršanské uhelné. Obvykle se dělají pouze dílčí opravy, stejnou komplexní generálku během uplynulých několika let podstoupily jen tři poháněcí stanice. *„Stanice 232 byla poslední, která neměla frekvenční měniče, takže jsme je museli nainstalovat. V tuto chvíli jsou veškeré poháněcí stanice, které úsek využívá, vybavené měniči,“* doplnil Benda. Ty umožňují plynulejší provoz pásových dopravníků a regulování rychlosti, což usnadňuje práci při opravách gumového pásma, ale i při najíždění technologie, čímž se šetří energie. *„Dá se regulovat rychlost dopravníků, takže když se například těží uhlí, je rychlost nižší, než když se těží skrývka. Navíc umožňují i velmi rychlé rozjetí dopravníkové linky,“* poznamenal Benda. Dříve trvalo rozjet jednu dopravníkovou linku až dvacet minut. V současné době se i díky frekvenčním měničům doba zkrátila na několik minut. Denně se tím šetří nejen čas, ale i energie a hlavně provoz je plynulý.

Poháněcí stanice přenášejí energii na pásový dopravník, jinými slovy, udržují plynulý chod pásových dopravníků, po nichž putuje vytěžený materiál a měří i několik kilometrů. Obvykle jsou od sebe vzdálené zhruba kilometr, ale záleží na podmínkách, v nichž se pracuje. Na takzvané zakládací straně lomu mohou být rozestupy mezi jednotlivými poháněcími stanicemi i delší, někdy i více než 1 500 metrů. Poháněcí stanice 232 nemá obsluhu a společně s deseti dalšími poháněcími stanicemi je součástí zhruba šestikilometrové linky dálkové pásové dopravy od skrývkového rypadla k zakladači. *(pim)*

Nový nátěr poháněcí stanice zářil do dálky už během přestavby v lokalitě Vršany. Foto: (pim)

OTÁZKA PRO...

Jaromíra Frantu, předsedu Sdružení odborových organizací skupiny Czech Coal

Vláda schválila kompenzace i pro horníky ze severu Čech, jaká bude jejich podoba?

V tuto chvíli probíhají jednání o konkrétním způsobu vyplácení. Víme, že úlohu státu při jejich výplatě převezme Palivový kombinát Ústí. Dále je jisté i to, že kompenzační příspěvek činí 5 300 korun pro zaměstnance na povrchu a 8 000 korun pro zaměstnance v hlubinných provozech. Vyplácen jim může být po dobu tří měsíců až pěti let podle věku i počtu odpracovaných let ve společnostech vyjmenovaných v nařízení vlády. Kompenzační příspěvek má pomoci udržet propuštěným horníkům a jejich rodinám určitý standard, a to i když si najdou uplatnění v méně finančně ohodnocených oborech. Nejlepší by ale samozřejmě bylo, kdyby lidé nemuseli žádný kompenzační příspěvek řešit a mohli si udržet zaměstnání, kde budou mít dlouhodobou perspektivu.

Konkrétní informace dostanou zaměstnanci dotčení organizační změnou při pohovorech s personalisty. *(red)*

Vyšší cena neodradila

Exkurze Uhelného safari, které pořádají obě těžební společnosti, mají letos za sebou již sedmou sezonu.

Oproti předešlým letům se safari trochu změnilo. Bylo například o měsíc kratší. Došlo k navýšení poplatku za dospělé účastníky. Obavy, že se tím sníží zájem o exkurze, se nepotvrdily. I při letošních cenách 200 a 250 korun za dospělého, se hlásili lidé z celé republiky. Školy všech typů měly exkurze opět zdarma. I s jejich žáky a studenty navštívilo Uhelné safari kolem 2 800 lidí. Je to méně než v předešlých letech, ale to způsobilo zkrácení exkurzního cyklu. Poprvé se také nabízely termíny komerčně za paušální cenu a mnohé firmy této možnosti využily pro své firemní akce.

Jak se ukázalo, na Uhelné safari míří čím dál více rodin, které v Ústeckém či Karlovarském kraji tráví dovolenou nebo právě firemní a zájmové kolektivy, které návštěvu těžební lokality zapracovávají už dlouho dopředu do svých programů. *(má)*

Horníci přispěli nemocným dětem a ženám

Symbolická desetikoruna za guláš, který si dají návštěvníci Dne horníků na mosteckém hipodromu, putuje každý rok na dobročinné účely.

Necelých 30 tisíc korun, které se od zaměstnanců skupin Czech Coal a Severní energetická vybralo, si mezi sebe stejně jako v uplynulém roce rozdělily občanské sdružení DiaHelp a Společnost onkologických pacientů, jejich rodinných příslušníků a přátel AMA.

„Dar opět využijeme na nákup pomůcek. Léta bojujeme za senzory pro kontinuální měření glykemie pro děti a konečně se podařilo na státní úrovni prosadit, že děti budou moci dostávat více senzorů za méně peněz. Pro rodinu to znamená, že místo osmdesáti tisíc ročně vynaloží na tyto pomůcky dvacet tisíc korun. A povedla se úprava i pro dospělé diabetiky, ačkoli u nich jsou úhrady samozřejmě vyšší,“ vysvětlila Pavla Urbanová ze sdružení DiaHelp, které se soustředí na pomoc dětem s diabetem. Sdružení vzniklo v Mostě, brzy svou působnost rozšířilo na celé severní Čechy a mezi 150 současnými členy jsou lidé z celé republiky. *„Velmi důležitými akcemi jsou pro nás takzvané edukační víkendy pro rodiče s dětmi, které pořádáme dvakrát ročně. Zajišťujeme rovněž akreditovaný kurz pro pedagogy, aby věděli jak zacházet s pomůckami pro děti s cukrovkou,“* doplnila Urbanová.

Sdružení AMA podle slov jeho místopředsedkyně Marie Dohnálkové finanční dar použije na provoz kanceláře, kterou má ve třetím patře polikliniky mostecké nemocnice. *„A samozřejmě i nadále se chceme a budeme věnovat ženám, protože tvoří většinu z našich 150 členů. Právě máme za sebou oblíbenou akci Plaveme prsa, která má upozornit na problematiku rakoviny prsu. Plánujeme i řadu dalších akcí, ať už výlety nebo zájezdy do divadla a podobně,“* doplnila místopředsedkyně. *(pim)*

ANKETA

Jak jste spokojen s kvalitou závodního stravování?

Ladislav Jamrich
Vršanská uhelná
Závodní stravování využívám a jako všude, někdy se jídla povedou, někdy ne. Vždycky mám ale na výběr ze tří jídel, a kdyby ani to nestačilo, můžu si nechat ohřát mraženku.

Jaroslav Hrouda
Czech Coal Power
U nás na Hrabáku jsme měli dílčí problémy, ale možná i díky výměně personálu si v poslední době nemůžeme stěžovat.

Zdeněk Pergl
Vršanská uhelná
Závodní stravování využívám. Pravdou je, že omáčky už nejsou, co bývaly, ale já na ně moc nejsem a raději vybírám jiná jídla.

Dáša Krtičková
Sev.en WT
Závodní stravování využívám, ale ne pravidelně. Vybírám si a je to různé, někdy se jídla povedou skvěle, jindy méně..

Akční plán má zvýšit kvalitu stravování

Skupiny Czech Coal a Severní energetická zajišťují stravování pro své zaměstnance prostřednictvím společnosti Eurest. V poslední době se začaly množit stížnosti na kvalitu připravených pokrmů, společnost Eurest zareagovala akčním plánem.

Na společném setkání se dohodl akční plán, jak zlepšit služby závodního stravování. Foto: (pim)

„Na některé nedostatky jsme upozorňovali opakovaně a nebyly podle nás řešeny dostatečně. Nakonec jsme proto zvolili formu hromadné stížnosti, pod níž jsme shromáždili více než 400 podpisů,“ informovala jedna z iniciátorek Nina Maierová. K nejčastějším připomínkám zaměstnanců, které se týkaly především výdejny jídel v lokalitě Hrabák, patřila nedostatečná kvalita omáček, ale také polévek a malé porce masa. Stížnosti směřovaly i na úroveň servírování jídel, kdy v některých případech byla jídla připravena již na talíři a podávaná studená. *„Nejsme spokojeni ani se skladbou jídelníčku. Zaměstnancům chybějí tradiční jídla, namísto toho se v jídelníčku objevuje během devatenácti dní dvanáctkrát guláš jen pokaždé pod jiným názvem,“* připomněla Maierová.

Navrhli „ochutnávače“

Na základě hromadné stížnosti sestavila společnost Eurest takzvaný akční plán, který by měl pomoci situaci vyřešit. *„Prakticky okamžitě začne platit zvýšená kontrola kvality jídel, zpřísní se také dohled vrchního technologa Eurestu. V rámci akčního plánu počítáme také s jiným přístupem ke skladbě jídelního lístku tak, abychom uspokojili potřeby a očekávání našich hostů,“* seznámil s opatřeními Daniel Digoň, provozní ředitel Eurest.

„Pokud si kdokoli ze zaměstnanců nebude jistý gramáží svého jídla, ve všech výdejnách jsou volně k dispozici váhy, na nichž si je možné porci převážit. Platí také, že v případě jakýchkoli připomínek a nedostatků se mohou zaměstnanci nejlépe okamžitě obracet na pracovníky výdejny. Jen tak je možné okamžitě reagovat na konkrétní připomínky,“ doplnil Vojtěch Bodis, vedoucí závodu Eurest. Zároveň také upozornil, že příprava jídel probíhá přesně podle recepturního programu, kde jsou složení a technologický postup přesně stanoveny. Ve všech výdejnách jsou každý den aktualizovány a v případě potřeby k dispozici takzvané recepturní lístky, které obsahují kompletní složení jídla. Jednou z nabídek ze strany Eurestu byl také „ochutnávač“, tedy zástupce zaměstnanců, který by mohl ovlivnit kvalitu připravovaných jídel.

Během čtvrt roku by se měli zástupci zaměstnavatele sejít s dodavatelem stravování a zhodnotit účinnost přijatých opatření z akčního plánu.

Podněty pro komisi

Stížnosti zaměstnanců pravidelně řeší stravovací komise, která sbírá podněty a následně je řeší s dodavatelem závodního stravování. *„Komise se schází jedenkrát za dva měsíce. Od roku 2014 evidujeme více než padesát oficiálních stížností. Největší počet z nich, celkem 39, se týkal kvality omáček a masa. Většina ze stížností pochází z lokality Hrabák,“* sdělil předseda stravovací komise Lubomír Holý. *(red)*

Řeky se po těžbě vracejí do původních koryt

Kvůli těžbě se často musel měnit i tok řek a potoků, aby se lom chránil před vodou. S ústupem těžby se vracejí do svých původních míst.

„V minulosti bylo v souvislosti s postupem těžby potřeba upravit trasy některých vodních toků nebo se koryta potoků a řek vedla potrubím, aby nedocházelo k zatápění lomů a tím se zajistila bezpečnost báňského provozu. Budoval se i systém odvodnění v předpolí lomů, který zabraňoval povrchové vodě gravitačně stékat do níže položených částí lomů,“ vysvětlil Petr Urban, specialista řízení kvality a výroby Severní energetické. Jak těžba postoupila a na výsypce a bočních svazích byla provedena rekultivace, bylo možné začít vracet vodní toky do jejich původních koryt, případně je upravit tak, aby splynuly s nově vznikající krajinou a zadržovaly v ní dostatek vody.

K návratu řek do původních míst v krajině se využívá finančních prostředků z takzvaných 15 miliard na zahlazování ekologických škod po těžbě hnědého uhlí na severu Čech před privatizací hnědouhelných společností.

Z trubek na povrch

Jedním z takových projektů je přeložka Vesnického potoka, která vedla zčásti v betonovém korytě podél bývalé silnice I/13 a také potrubím. V současné době se Vesnický potok již částečně vrátil do svého původního koryta. Po úpravě zhruba dvoukilometrového úseku se chystá revitalizace jeho další části a zanedlouho už možná nikdo nepozná, že zde do přírody zasahovala lidská ruka.

Propojí nádrže

Letos se začalo také se stavbou napojení přeložky Vesnického potoka s řekou Bílinou přes vnitřní výsypku lomu ČSA. *„Pracujeme na tom, aby zachycená povrchová voda z již zrušené čerpací stanice Kundratice u Vysoké Pece, která se gravitačně vypouští do vodní nádrže Hedvika a následně teče dál do nádrže Marcela, byla propojena až do řeky Bíliny,“* uvedl Urban. Čerpací stanice Kundratice stejně jako obě vodní nádrže sloužily v minulosti jako vnější ochrana lomu Československá armáda a byla sem sváděna voda z odvodňovacích příkopů, aby se po deštích, případně po jarním tání sněhu nedostávala do lomu. Propojením zhruba čtyři kilometry dlouhého území od Vesnického potoka přes bývalou čerpací stanici Kundratice až po řeku Bílinu se obě vodní nádrže stanou průtočnými a voda v nich se bude moci měnit a okysličovat. Kromě koryta, které vše propojí, vznikají na vodních nádržích Marcela a Hedvika také přelivové objekty, kterými bude možné tok vody částečně regulovat a tím ovlivňovat možné povodňové stavy v této oblasti. Napojení by mělo být dokončeno v roce 2017.

Bílina na očích

Bílina na očích Do svého přirozeného řečiště se postupně vrací i řeka Bílina. Její více než tříkilometrová část teče nyní čtyřmi trubkami po Ervěnickém koridoru mezi silnicí I/13 a lokalitou ČSA. Zahájený projekt takzvaného „odtrubnění“ by její tok mohl během několika let vrátit zpátky na povrch do přirozeného koryta. *(red)*

Strojvedoucí nespoléhá jen na poučky

Strojvedoucí sice nepatří mezi profese, s nimiž se setkáte výlučně na šachtách, těžební společnosti by se bez nich ale neobešly. Po kolejích se přepravují uhlí, zemina ze skrývky i aglomeráty, které zbudou po spálení uhlí v elektrárnách nebo teplárnách.

Rudolf Šamaj dělá strojvedoucího už pětadvacet let. Foto: (pim)

Profese strojvedoucího na důlní dráze nebo vlečce se přece jen trochu liší od státní železnice. *„Zřejmě největší rozdíl je v tom, že nezajišťujeme osobní dopravu, ale pouze nákladní. Na státní dráze nejsou tak velké sklony kolejí a naše dieselelektrické lokomotivy jsou lehčí. Zvláštností, které se každý diví, jsou pohyblivé koleje, po nichž jezdí vlaky k velkostrojům ve Vršanské uhelné,“* vysvětlil Rudolf Šamaj, jeden z dlouholetých strojvedoucích Coal Services a ještě doplnil: *„Státní dráha má i malinko jiná návěstidla, my se pohybujeme jen ve svém uzavřeném okruhu, případně po vlečkách. Znalosti ovšem musíme mít podobné a i princip práce se téměř shoduje.“* Společná pro řízení lokomotivy na státních tratích a na důlní vlečce je i bezpečná a opatrná jízda.

Mají i lednici

Po důlních kolejích jezdí Rudolf Šamaj už pětadvacet let, za tu dobu se toho hodně změnilo. Výrazně šly dopředu technologie, využívá se výpočetní technika a také do lokomotiv proniká elektronika. *„Ohromně se zlepšil komfort strojvedoucích, před lety si nikdo nedovedl představit, že bychom měli ledničky nebo klimatizaci, které jsou v létě k nezaplacení,“* připomněl Šamaj.

Střídají trasy i mašiny

Běžný pracovní den strojvedoucího začíná u revírníka či instruktora dopravy, kde dostane první instrukce a dozví se, na které lokomotivě slouží. Ne každý strojvedoucí totiž má „vlastní stroj“. Podobně jako u většiny ostatních profesí začíná směna prohlídkou pracoviště. *„Mojí práci rozděluje operátor, který určí, odkud a kam vede jen jezdí,“* usmívá se strojvedoucí. Protože Rudolf Šamaj jezdí na takzvané posunovací lokomotivě, jeho práci řídí operátor dopravy. Většinu vlaků Coal Services ale organizuje dispečer.

Lokomotivy ani trasy strojvedoucí nemají stejné a jsou využíváni podle potřeb z provozu. *„Většina strojvedoucích má pevně stanovené směny. Konkrétní obsazení jednotlivých lokomotiv ovlivňují revírníci, kteří plánují například dovolené zaměstnanců nebo musí doplnit směny při absencích,“* uvedl Ondřej Kos, vedoucí kolejové dopravy Coal Services.

Manuál nestačí

Schopnému strojvedoucímu k práci nestačí jen teoretické znalosti. Musí zapojit i své smysly, aby lokomotivu dokázal dokonale řídit. *„Nejde jen o to, že do detailu znáte svůj stroj a víte, na jakém principu zařízení fungují. Se strojem se musíte sžít, stát se jeho součástí. Naučit se vnímat řadu věcí jenom citem. Třeba váhu vlaku, který máte za sebou, poslouchat zvuky, které se ozývají. Mně osobně trvalo přibližně dva roky po skončení kurzu, než jsem si začal být jistý, že všechno zvládám a vstřebal jsem i zkušenosti přímo z provozu,“* poznamenal Šamaj. Zkušený strojvedoucí pak může pomoci i svým kolegům z údržby tratí, když včas upozorní na místo, kde by mohl nastat problém. *„Právě proto, že k řadě věcí se dospěje až přímo v provozu, snažíme se už během zácviku nové strojvedoucí dávat k těm zkušenějším, od nichž mohou získat praktické znalosti a dovednosti,“* dodal Kos. *(pim)*

CO MUSÍ UMĚT STROJVEDOUCÍ

- Měl by mít minimálně výuční list v některém z technických oborů.
- Každý z uchazečů musí absolvovat sedmiměsíční kurz zakončený zkouškami.
- Požadována je zdravotní způsobilost a zvládnutí psychotestů.
- Pracuje se v nepřetržitém provozu.

KDYŽ SE ŘEKNE

Stará babička

Tenhle termín uslyšíte od strojvedoucích Coal Services, kteří pracují v Úpravně uhlí v Komořanech. Řeč není o žádné osobě, ale o lokomotivě řady 721 (dříve 458). Čtyřnápravový dieselelektrický stroj už jezdí jen na úpravně. Byl vyroben v roce 1971. Ještě pod starým typovým označením se tyto lokomotivy vyráběly od šedesátých let, v následujícím období se hojně vyvážely i do zahraničí. Specifikem tohoto stroje je, že jezdí jen do podzimu. Velkou část provozních kapalin totiž tvoří voda, která by při teplotách pod nulou zamrzala.

Lokomotiva převáží vše, co je zapotřebí. Váží přes 70 tun a nenašli byste v ní prakticky žádnou elektroniku a i to málo elektronických součástek, které obsahuje, se dá velmi lehce manuálně opravit. Proto každý šikovnější strojvedoucí zvládl většinu drobných oprav sám. *(red)*

Nikdo jim netleskal

Týden před krajskými volbami obsadilo 11 českých i zahraničních členů hnutí Greenpeace chladicí věž chvaletické elektrárny.

„Tímto nesmyslným aktem se čeští členové hnutí Greenpeace snaží podpořit své kandidáty v krajských volbách na Pardubicku. Je smutné, že ekologická organizace bojuje proti zlepšení životního prostředí, které má zajistit právě dokončovaná oprava chvaletické elektrárny,“ komentovala událost Gabriela Sáričková Benešová, mluvčí majitele elektrárny Severní energetické. Dokončovaná investice do ekologizace elektrárny, proti které Greenpeace protestovalo, je ve výši tří miliard korun a požadovala ji Evropská unie. Nesouhlas s akcí Greenpeace vyjádřilo na místě několik stovek zaměstnanců elektrárny i dodavatelů obnovy kotlů.

V plášti chladicí věže Elektrárny Chvaletice zůstalo po dvoudenním řádění aktivistů a zavěšení obřích transparentů téměř 100 otvorů. Předběžná škoda z trestné činnosti byla vyčíslena na minimálně 600 000 korun. Skutečná však může být ještě vyšší, neboť došlo například k narušení speciálního nátěru, který chrání chladicí věž před povětrnostními vlivy. Škody jsou o to závažnější, že před dvěma roky prošla věž kompletní rekonstrukcí za 13,5 milionu korun. *(red)*

Aktivisté z hnutí Greenpeace na tři dny obsadili chladicí věž chvaletické elektrárny. Foto: ECHAS

První vítězství rozumu nad zeleným šílenstvím

Zpočátku to vypadalo na banální ekoteror, jaký už jsme viděli mockrát. Co mělo být jen obyčejné předvolební divadýlko, z toho se stal nemilosrdný lynč aktivistů v médiích a na internetu.

Greenpeace na chladicí věži chvaletické elektrárny, tři dny tiskových zpráv, videí a fotografií a potom šup dolů a odmítáme vypovídat, vždyť jsme nic neudělali. Ostatně Greenpeace jsou v ČR na komíně možná častěji než kritické množství emisí, které tak touží objevit. Jenomže tentokrát se to nečekaně zvrhlo. Shoda náhod nebo už lidem definitivně došla trpělivost? Jsme svědky jen další žabomyší války nebo historického průlomu, který předznamená konec ekoteroristů v Čechách?

Ještě žijí

Znáte ten skeč z Montyho Pythona o lekci italštiny? Jak učitel, co umí italsky sotva pozdravit, během vyučování zjistí, že má třídu plnou Italů? Tak něco podobného museli na chladicí věži prožít na začátku října aktivisté Greenpeace, když se snažili místní obyvatele a všechny kolem přesvědčit o tom, že přilehlá elektrárna „sežere“ 80 lidí ročně. Že tady žijete už desítky let? To nevadí, my jsme si našli nějaká čísla na internetu a podle nich už jste všichni dávno mrtví...

Kopanec místo jásotu

Byla to možná nejpodivnější zelená demonstrace v dějinách, protože přísně vzato byla namířena proti ochraně životního prostředí. Elektrárna totiž momentálně snižuje emise, aby splňovala nejpřísnější limity. Vycházíme-li z předpokladu, že smyslem stále drsnější ekologické legislativy je přimět velké znečišťovatele k ekologizaci provozu, skoro by se dalo očekávat, že aktivisté nad aktuálními kroky Elektrárny Chvaletice naopak zajásají. Nestalo se, touha zviditelnit se před volbami a kopnout si do „zlých uhlobaronů“ byla zjevně silnější než racionální úvaha o jedné z největších investic v Pardubickém kraji. Greenpeace proti modernizaci elektrárny za 3 miliardy korun dokonce rozjeli kampaň už několik týdnů před výstupem na chladicí věž.

Odsouzení a trest

Stalo se však něco, co aktivisté nečekali. Na sociálních sítích a pod články v médiích se rozběhly divoké diskuze, které až na výjimky vyprávěly ten samý příběh: Elektrárna Chvaletice se stala obětí nesmyslného útoku ze strany Greenpeace. Drtivá většina lidí akci jednoznačně odsoudila, názory se často lišily pouze formou trestu navrhovanou pro aktivisty. To se bavíme pouze o diskuzích pod „neutrálními“ zpravodajskými texty. Pozadu však nezůstala ani publicistika. Aktivisty soustavně přibíjeli na pranýř novináři i blogeři. Jiří X. Doležal navrhoval nechat Greenpeace na komíně, Ivan Brezina popsal Chvaletice jako „problém“, který nezajímá nikoho kromě Greenpeace, Ondřej Neff se zoufale tázal: co s nimi? A konečně analytička Českého rozhlasu Jana Klímová se pozastavila nad smyslem otázky, zda potřebujeme elektřinu z Chvaletic: „Jestliže Severní energetická dokáže elektřinu prodat a vyplatí se jí to, tak pak je asi otázka trošku zvláštní.“

Falešný web

Během kampaně se dále ve světě internetu událo několik příběhů, které by neměly upadnout v zapomnění. Slyšeli jste například o petici Nechci dýchat uhlí? Protože elektronický formulář na webu zvaném Nechvaletice byl takzvaný „všežravec“ (dalo se do něj zadat snad úplně cokoliv), velmi rychle se přišlo na to, že jde o podvrh ve snaze rychle nahnat co nejvíc „podpisů“. Konec konců to uznali i samotní organizátoři, když původní web stáhli a vzápětí se pochlubili „vylepšenou“ výzvou, která už údajně ověřuje aspoň základní identifikační údaje. Pikantní je, že ani tato šaráda aktivistům nebránila v suverénním tvrzení, že už mají 3 000 podpisů (a to ihned po nasazení „vylepšené“ výzvy).

Obvinění z cenzury

Greenpeace se také pokusili o kyberšikanu, když zveřejnili s posměšným komentářem fotografii a profesní profil jednoho z našich PR specialistů. Po nahlášení nevhodného obsahu jim nicméně Facebook smazal příslušný příspěvek a krátkodobě zablokoval profil. Reakce možná vstoupí do dějin mediální komunikace. Rozezlení aktivisté vydali tiskovou zprávu o tom, že Severní energetická cenzuruje internet a zasahuje do svobody projevu.

Nepiš a nemluv

O křiklavých pravopisných chybách a překlepech v informačních materiálech se snad ani nemá cenu rozepisovat. Ovšem za zmínku stojí přinejmenším ještě jeden příběh o aktivistovi, který se na webu prezentuje jako Pardubák a zmiňuje se o „Lytomyšli“. Shodou okolností šlo o jednoho z hlavních „kominíků“. Když slezl z věže a začal se vyjadřovat na sociálních sítích, samotní Greenpeace možná zalitovali, že ho nenechali nahoře. Z argumentáře, který si Greenpeace nejspíš předem připravili, si vybral oblíbenou kapitolu „Sečteme jim emise za 10 let provozu“. Na otázku, zda se skutečně domnívá, že emise se 10 let hromadí ve vzduchu, odpověděl: Ne, nedomnívám. Po doplňující otázce, jak tedy může emise za toto období sčítat dohromady, už raději ustoupil do předem připravených pozic a změnil téma.

Radost bez oslavy

Mizivý efekt kampaně, rozšiřující se veřejná alergie na Greenpeace a volební fiasko politické strany, která jako jediná přímo podpořila protest proti Elektrárně Chvaletice, to jsou všechno určitě dobré zprávy pro všechny milovníky elektřiny a vytápěné domácnosti. Na oslavy je však ještě brzy, řešení energetické budoucnosti v České republice je stále v nedohlednu. Nicméně to není důvod, proč nemít alespoň dílčí radost z prvního vítězství rozumu nad zeleným šílenstvím. *(ped)*

Studenti mají vybavení jako v nemocnici

Studenti zdravotnických oborů v Mostě budou mít před svými kolegy z jiných regionů výhodu. Díky příspěvku Vršanské uhelné z grantového programu Chytré hlavy pro Sever se posunou blíž praxi.

„Za tři sta tisíc korun z letošních Chytrých hlav jsme pořídili specializovaný software, který byl nainstalován do počítačů ve všech třech učebnách pro výuku zdravotnických oborů. Dále se nainstaluje i do jednadvaceti počítačů v učebně pro výuku výpočetní techniky. Další část grantu jsme využili i na nákup pracovních stolů k počítačům,“ sdělila Jitka Hašková, ředitelka Vyšší odborné školy ekonomické, sociální a zdravotnické, Obchodní akademie, Střední pedagogické školy a Střední zdravotnické školy Most.

Speciální software zahrnuje zdravotnický informační systém, který se běžně využívá ve zdravotnických zařízeních. *„Naší hlavní snahou bylo přiblížit se během studia co nejvíce běžnému prostředí, v němž budou absolventi zdravotnických oborů pracovat. Velkou výhodou je, že stejný software využívají například v mostecké nemocnici, ale i v dalších zařízeních Krajské zdravotní, kde naši studenti vykonávají praxi,“* vysvětlila Radka Koubová, učitelka zdravotnických předmětů a také iniciátorka projektu. Do informačního systému lékaři vkládají informace o pacientovi, které si pak mohou elektronicky předávat, takže odpadá řada úkonů. V mostecké střední škole se systém naučí ovládat studenti odborného předmětu ošetřovatelství a vyšší odborné školy oboru diplomovaná sestra.

Vyšší odborná škola ekonomická, sociální a zdravotnická, Obchodní akademie, Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola získala grantový příspěvek od Vršanské již popáté. Za bezmála dva miliony korun, které od těžařů za dobu existence grantu obdržela, vybudovali přírodovědnou učebnu, laboratoř fyziky, učebnu IT a modernizovali a vybavili zdravotnické učebny. *(pim)*

Studenti zdravotnické školy využívají díky Chytrým hlavám stejný informační systém jako třeba v mostecké nemocnici. Foto: (pim)

S výběrem pomůže Sokrates

Regionální vzdělávací veletrh Sokrates se uskuteční v Mostě. Již popatnáctého připravila Okresní hospodářská komora.

Začátek listopadu, neděle 6. a pondělí 7. listopadu, bude patřit středním a vyšším odborným školám, které se představí zájemcům o studium v mostecké sportovní hale. *„V současné době máme přihlášeno sedmadvacet středních a vyšších odborných škol z prakticky celých Čech, od Českých Budějovic až po Turnov. Většina je ale z Ústeckého kraje, čtrnáct škol je přímo z Mostu,“* informovala Naďa Kubíčková z Okresní hospodářské komory v Mostě.

Druhá část veletrhu, zaměřená na vysoké školy, se uskuteční 22. listopadu v mosteckém městském divadle. Akci tradičně podporuje Vršanská uhelná. *(red)*

Uhelná maturita zamířila do muzea

Pětietapový vzdělávací cyklus Cesta za poznáním uhlí aneb Uhelná maturita podruhé organizuje ve spolupráci s Vršanskou uhelnou Ekologické centrum Most.

Tentokrát se zapojili studenti Vyšší odborné školy ekonomické, sociální a zdravotnické, Obchodní akademie, Střední pedagogické školy a Střední zdravotnické školy. Jednou z jejich posledních zastávek před závěrečnou prezentací prací 2. listopadu bylo Podkrušnohorské technické muzeum. *„I když jsme ze zdravotnické školy, je to pro nás poučení, něco jiného. Znamená to sice práci navíc, ale dostáváme se do míst, která bychom jinak nepoznali,“* komentoval návštěvu muzea student Martin. V přecházejících etapách už si studenti prohlédli lom Vršany, počeradskou elektrárnu a pracoviště výzkumného ústavu a vysoké školy báňské.

„Jsme rádi, že jsme do projektu šli. Pokud to bude možné, uvítali bychom v budoucnu i zapojení studentů pedagogické školy, případně i samotných pedagogů,“ doplnila učitelka Miroslava Marková. *(má)*

Na zahradě se projdou historií

Projít se několika epochami od prvohor až po čtvrtohory a neopustit zahradu školy teď mohou žáci základní školy ve Svážné ulici v Mostě.

Otevřeli zde nový školní geopark, na jehož vznik získali peníze od Vršanské uhelné z programu Chytré hlavy pro Sever. *„Jsme rádi, že jsme třemi sty tisíci korun mohli přispět na něco, co škola považuje za prospěšné pro žáky, pedagogy a jak se vždy v programu Chytré hlavy snažíme, také na něco, co má trvalejší hodnotu,“* uvedl během slavnostního otevření geoparku Vladimír Rouček, generální ředitel Vršanské uhelné. Součástí geoparku jsou více než dvě desítky hornin ze severozápadních Čech, samozřejmě s důrazem na Mostecko. Geopark je otevřený i pro zájemce z ostatních škol, ale také pro ostatní veřejnost. *„Školy by se měly otevírat veřejnosti a toto je jeden z kroků, jak to může vypadat,“* uvedla učitelka Ivana Strnadová, která je s kolegyní Ilonou Korandovou autorkou úspěšného projektu.

„Myšlenka na vznik geoparku u nás ve škole žila už někdy od roku 2012. Až vloni jsme ji ale dotáhli do úspěšného konce a podali projekt do Chytrých hlav,“ sdělila Jana Nachtigalová, ředitelka základní školy. Důležitým zlomem byla podle jejích slov školní exkurze do pražského geofyzikálního ústavu, kde se podařilo získat kontakt na Karla Macha z Bílinské přírodovědné společnosti. Právě on pomáhal shánět správné exponáty a postupně je přivážel na zahradu školy.

Základní škola ve Svážné ulici uspěla v programu Chytré hlavy také v letošním roce. Tentokrát s projektem na vybudování moderní laboratoře chemie. *(red)*

Horniny ze severozápadních Čech si na zahradě 1. ZŠ v Mostě bude moci prohlížet i veřejnost. Foto: (pim)

Ze zámečnické dílny do obrazové galerie

„Tohle je Jirkov pohledem malíře Josefa Šebka, ten mě občas v galerii zastupoval... tady visí naši oblíbení Vladimír a Ilja Šavel, tyhle plastiky dělal Miroslav Doležel...," provází mě bytem manželé Hánovi. Za 23 let, kdy Josef Hána vedl v Jirkově galerii, se z mnohých přátel stali vystavovatelé a z mnoha vystavujících umělců přátelé.

Do Hánovy sbírky na sklonku léta přibyl další artefakt – dřevěná soška Ceny Jirky, ocenění za celoživotní dílo udělované městem Jirkov každoročně u příležitosti Hornické pouti. A protože už se stalo tradicí, že Důlní noviny přináší s oceněnými rozhovor, zavítala jsem i do rodiny manželů Hánových, kteří se teď věnují prarodičovským radostem a svůj kulturní rozhled předávají dál vnučkám.

„Na počátku nám pomohlo jméno akademického malíře Vladimíra Šavela staršího, rodáka z Kopist, který měl svá díla na první výstavě."

Co pro vás Cena Jirky znamená?

Josef Hána: To dřevo, které jsem držel v ruce, na tom mnoho nezáleží, ale jsem rád, že si na mne vzpomněli. Měl jsem to už za promlčené...

Za promlčené? Galerie přece pořád funguje a je to vaší zásluhou.

Josef Hána: Našel jsem si za sebe náhradu a z galerie před dvěma lety ze zdravotních důvodů odešel a proto jsem si myslel, že už se na mne zapomnělo. O to víc jsem byl na pouti překvapený. Do galerie samozřejmě chodím, ale pouze, když tam není mnoho lidí. Příliš mi neslouží paměť, takže nevím, kam s nimi a je mi to potom trapné.

Josef Hána: Byl to nápad Zdeňka Glückseliga, který pracoval v dílně ervěnické elektrárny, kde jsem mistroval.

Marie Hánová: Zdeněk byl náš kamarád, úžasný člověk a organizátor. Založil Dolní sněmovnu, spolek, který organizoval spoustu dění v Jirkově. Vymyslel Večery pro ženy, Večery pod lampou, Chlapklub, hornickou pouť... Měl spoustu nápadů, ale už mu nezbývaly síly na jejich realizaci a stejně to bylo i s galerií. Tu nakonec založil a provozoval můj manžel.

Vzpomínáte si na první výstavu v roce 1991?

Josef Hána: Byla to taková všehochuť ze severních Čech – Roman Křelina, všichni tři Šavelové z Teplic, Rudolf Koblic z Kadaně, Josef Šebek z Jirkova - vystavoval každý, koho jsme tenkrát znali.

Marie Hánová: První galerie sídlila v budově České spořitelny. Původně tam bylo nevyužité, zaprášené agitační středisko. Za pomoci některých členů Dolní sněmovny jsme ho dali do pořádku, ještě do poslední chvíle před slavnostním otevřením jsme uklízeli s hadry a kbelíky. Manžel chtěl, aby se galerie otevřela 12. února, kdy mám narozeniny. Byl to milý dárek. Přišlo nejméně sto lidí, takže tam bylo tehdy opravdu narváno.

Josef Hána: V roce 1996 jsme se přestěhovali do domu u kostela, který město Jirkov zrekonstruovalo a kde galerie sídlí dodnes.

Kde jste sháněl kontakty na umělce a jak jste je přesvědčoval, aby právě v Jirkově vystavovali?

Josef Hána: Na počátku pomohlo jméno akademického malíře Vladimíra Šavela staršího, rodáka z Kopist, který měl svá díla na první výstavě. Pochválil nás mezi svými přáteli a díky tomu jsme se dostali do povědomí výtvarníků. Pak už se rozkřiklo, že ta která výstava byla úspěšná, a umělci se nám hlásili sami. Takhle jsme potkali třeba akademického malíře Zdeňka Veselého, Marii Svobodovou, Sylvu Prchlíkovou, Ladislava Steňka, Vojtěcha Krause a Herberta Kiszu z Kadaně, Jaroslava a Věru Stejných a mnoho dalších.

Josef Hána s novým přírůstkem do umělecké sbírky – sochou Ceny Jirky od Josefa Šporgyho. Foto: (kat)

V nové galerii také vznikla stálá expozice Jana Plívy. Znali jste se osobně?

Josef Hána: Malíř Jan Plíva žil na Červeném Hrádku a v dobách, kdy nemohl své obrazy vystavovat, se věnoval sadařství. Můj tatínek se s panem Plívou znal velmi dobře, já jsem ho poznal už jako malý kluk a později jsem byl ve styku s jeho synem Janem. Ten, společně s dalšími institucemi, zapůjčil galerii otcovy obrazy s podmínkou jejich vystavení. Díky tomu se nám podařilo shromáždit dostatek obrazů a založit v galerii stálou síň s jeho výtvarnými díly.

„Galerie byl nápad Zdeňka Glückseliga, který pracoval v dílně ervěnické elektrárny, kde jsem mistroval."

Která umělecká setkání pro vás byla největším zážitkem?

Josef Hána: Třeba spisovatel František Nepil byl úžasný. Do kroniky nám napsal: „Děkuji za otcovská křídla".

Marie Hánová: V galerii se konalo také mnoho koncertů, recitálů a besed, které pořádal Kruh přátel hudby při ZUŠ Jirkov. Ráda vzpomínám třeba na herce Radovana Lukavského nebo cembalistku Zuzanu Růžičkovou.

Jak jste se vlastně dostal od práce v zámečnické dílně k provozování galerie?

Josef Hána: Jako malý kluk jsem ve škole chodil do fotokroužku a toužil jsem se tomu věnovat. Jenže do školy v Čimelicích mě nevzali, takže nakonec jsem nastoupil na energetické učiliště v Chomutově, kde jsem se vyučil zámečníkem. Přesto jsem se fotografování věnoval celý život. Založil jsem v Jirkově fotokroužek a právě tam jsem se seznámil se svou ženou.

Marie Hánová: Manžel fotografoval pro Jirkov, udělal tisíce fotek z různých akcí a fotil i koncerty jirkovského sboru, který jsem doprovázela na klavír. Začala jsem také chodit do fotokroužku... a od roku 1973 jsme spolu.

Sledujete stále, co se děje v galerii? Koho byste tam třeba rádi ještě viděli?

Josef Hána: Se zájmem sleduji, co se v galerii děje, a jsem moc rád, že funguje dál. A koho bych rád viděl? Bylo by hezké, kdyby se do galerie vrátil třeba akademický malíř Ilja Šavel se svým bratrem Vladimírem.

Marie Hánová: Víte, 37 let jsem vedla ve škole pěvecký sbor Jiřičky. Nikdo ho po mém odchodu do důchodu nechtěl převzít a tak moje Jiřičky odletěly... Teď už učím jen naše vnučky, které se také věnují hudbě. Proto jsem i za manžela ráda, že jeho galerie žije dál. *(kat)*

Josef Hána
76 let

- v Jirkově žije od roku 1945
- pracoval jako mistr v elektrárně Ervěnice a později Prunéřov
- věnoval se fotografování, v Jirkově vedl fotokroužek
- v roce 1991 založil a poté 23 let provozoval v Jirkově galerii
- je čestným dárcem krve a držitelem zlaté Jánského plakety
- jeho žena Marie, učitelka ZŠ a ZUŠ, vedla dětský sbor Jiřičky a kroniku Galerie

Ve Vrskmani mají jako jediní Pošťáčka

Pošťák v uniformě přivítal nové předškoláky, kteří dorazili do zbrusu nové mateřské školy ve Vrskmani na Chomutovsku.

Budova, do níž obec školku umístila, sloužila v minulosti jako pošta, a tak se rozhodli u jména zůstat. Podle vedoucí Evy Bejčkové je vrskmaňská jedinou školkou v republice s názvem Pošťáček. Nápad otevřít školku vznikl asi před rokem v reakci na to, že se do obce začaly stěhovat mladé rodiny a během dvou let se ve Vrskmani a Zaječicích narodilo patnáct dětí. Obec chtěla jejich rodičům usnadnit život, aby s nimi nemuseli dojíždět do Strupčic či Jirkova. Rekonstrukci budovy bývalé pošty zaplatil obecní úřad ze svého, děti mají k dispozici dvě patra pro hry i odpočinek. O provoz se stará Mateřská škola Jirkov, odkud se také dováží pro děti obědy. Zatím chodí do třídy desítka dětí, počítá se ale s dvojnásobným počtem. *„V obci je hodně dětí mladších dvou let, které k nám zatím nemohou. Už teď je ale zveme na různé akce, aby si u nás zvykly,"* říká Bejčková. Podle ní nebude mít do budoucna školka o žáčky nouzi. V obci se začíná stavět a obvykle jde o mladé rodiny.

„Věřím, že za námi budou dojíždět i děti ze širokého okolí, protože můžeme rodičům nabídnout něco jiného než městské školky. Klademe velký důraz na tradice, kterých ve městech ubývá, a na budování vztahu k přírodě," vysvětluje. Školka se například zapojila do projektu Bylinková lékárna aneb bylinkami cestou ke zdraví. *„Na venkově je velký prostor k vycházkám do přírody a můžeme tu k pedagogické práci využívat dary přírody. Teď jsme třeba sbírali šípky a sušíme je, děti pak ochutnají zdravý šípkový čaj,"* dodává učitelka. Kromě toho se školka pokouší navázat spolupráci s Českou poštou, aby tak dostála svému jménu. Na jaře příštího roku obec Vrskmaň čekají ještě venkovní úpravy zahrady mateřské školy, v níž nesmí chybět prolézačky a pískoviště. *(kat)*

První den nemohl děti ve školce vítat nikdo jiný než pošťák. Foto: (kat)

Sochy v Lišnici zase stojí lidem přímo na očích

Nejen lidé, ale i památky mají občas osudy, které by vydaly na román. Třeba příběh dvojice soch z 18. století, nejstarších dochovaných památek v Lišnici. Po letech už snad svatý Jan Nepomucký a sousoší Kalvárie konečně našly své trvalé místo v obci.

„Obě sochy byly původně na veřejných místech v obci. Jan Nepomucký stával na zahradě domu číslo popisné 25 a sousoší Kalvárie na křižovatce do Kopereče. V roce 1985 se ale stěhovaly do areálu bývalého zámečku, který se opravil, včetně interiéru a zahrady," vysvětlil Petr Pillár, starosta Lišnice. Měl se do něj přesídlit národní výbor a všechny památky – zámeček, nedaleká kaple i obě sochy by zůstaly pohromadě, také kvůli lepšímu zabezpečení. Sousoší Kalvárie na křižovatce v rohu pole totiž utrpěla šrámy od zemědělské techniky.

Zkraje devadesátých let byl zámeček v restituci vydán potomkům původního majitele. Sochy v jeho areálu nikdo neřešil, přestože nikdy nepřestaly být majetkem státu, respektive obce. *„Zámeček změnil majitele a obec se v roce 2010 snažila s ním dohodnout na vydání soch,"* doplnil starosta. K dohodě nedošlo a vše nakonec v roce 2013 dospělo až k soudu, který obci vlastnictví obou památek potvrdil.

Příběh soch ale ještě neskončil, protože došlo k odvolání a až v roce 2015 krajský soud potvrdil dřívější rozhodnutí.

„Když jsme měli v ruce pravomocné rozhodnutí soudu, mohli jsme teprve začít jednat s krajem, stavebním úřadem i památkáři o přemístění obou soch zpět do obce. Letos v červnu nakonec vše dospělo ke zdárnému konci a i spolupráce s vlastníky zámečku při transportu soch byla velmi dobrá," doplnil starosta.

Ještě než se sochy dostaly na svá nová místa, musely projít rukama restaurátora Radomila Šolce. Obec už také požádala krajské památkáře o kompletní restaurování, k němu však nedojde dříve než v příštím roce.

„Socha Jana Nepomuckého našla nové stanoviště vedle kaple, což je symbolické, protože mu je zasvěcena. Sousoší Kalvárie se nyní nachází přímo v centru Lišnice na prostranství u sportoviště, kde se odehrává většina obecních akcí, například rozsvěcení vánočního stromu. Doufáme, že na těchto místech už sochy vydrží natrvalo," dodal starosta.

Transport obou soch vyšel na 247 tisíc korun a značnou část obec získala od Vršanské uhelné, jelikož patří mezi její partnerské obce. *(pim)*

Socha Jana Nepomuckého. Foto: (pim)

Setkání rodáků

Pošesté se sešli rodáci a bývalí obyvatelé dnes již zaniklých obcí Kopisty, Konobrže a Pařidla. *„Protože odtud pocházím, rozhodla jsem se před lety vyzkoušet, zda by podobné setkání mělo odezvu. Plánovali jsme, že by se nás mohlo sejít kolem sto dvaceti a nakonec nás bylo ke sto padesáti,"* sdělila organizátorka akce Zdena Nedvědová. A počet účastníků každým rokem roste. Pravidelně už se účastní až dvě stovky lidí. *„Sjíždějí se sem každoročně lidé z celých Čech a dokonce i z Německa. Nejstarším účastníkům je kolem devadesáti let,"* připomněla Nedvědová. Akce nemívá žádný speciální program, jde jen o možnost se pravidelně sejít, kterou většina účastníků velmi vítá. *„Letos jsme museli udělat změnu. Každoročně jsme se setkávali v mosteckém Repre, kvůli jeho uzavření jsme se ale museli přesunout do kulturního domu Meduza, jehož majitelé nám vyšli vstříc,"* uvedla Nedvědová *(red)*

Jídelníček

31. 10. Pondělí

Polévka: Francouzská A:1,9,12,3,6,10,7
1 Pikantní gazdovské zelí, houskové knedlíky A:10,9,1,3,7
2 Bulgur s vepřovým masem a zeleninou A:1,7
3 Domácí makový závin, kakao A:1,3,7
4 Kuřecí plátek na gyrosu, hranolky A:7,1,3,6,10
5 Chalupářské těstoviny /klobása, zelenina, česnek, bazalka/ A:1,3,6,10
6 Pikantní gazdovské zelí, chléb A:10,9,1,3,7
1 Kuřecí maso na myslivecký způsob, rýže dušená A:1,7
2 Hovězí tokáň, těstoviny A:1,3,7

1. 11. Úterý

Polévka: Hovězí vývar se strouháním A:1,9,12,3
1 Vepřový guláš, těstoviny A:1,3
2 Kuřecí roláda pečená, rýže dušená A:1,3,7
3 Vejce vařená, fazolové lusky na smetaně, brambory vařené A:1,3,7
4 Vepřová játra smaž., bramb. vařené s máslem, tat. omáčka A:1,3,7,6,10
5 Zelné závitky /holúbky/, chléb A:1,3,7
6 Vepřový guláš, houskový knedlík A:1,3,7
1 Katův šleh z vepřového masa, houskové knedlíky A:1,3,7
2 Kuřecí plátek na gyrosu, rýže dušená A:1,3,6,7,10
3 Rýžový nákyp s ovocnou náplní A:1,3,7

2. 11. Středa

Polévka: Frankfurtská s bramborem A:1
1 Uzená krkovice, kysané zelí bílé, houskové knedlíky A:10,12,1,3,6,7
2 Kuřecí nudličky po maďarsku, rýže dušená A:1
3 Zelné placky s pikantním dipem A:1,3,7,9,6
4 Přírodní vepřový řízek, opečené brambory, tatarská omáčka A:7,1,3,6,10
5 Srbské rizoto, okurka A:10,7
6 Uzená krkovice, špenát dušený, houskové knedlíky A:10,12,1,3,7
1 Vepřový guláš, těstoviny A:1,3,7 K
2 Kuřecí roláda pečená, rýže dušená A:1,3,7
3 Přesnídávková polévka: Frankfurtská s párkem, chléb A:1,3,6,7,9,10,12

3. 11. Čtvrtek

Polévka: z vaječné jíšky A:1,9,12,3
1 Plovdivské maso, těstoviny A:1,3
2 Holandský řízek, bramborová kaše maštěná máslem A:7,1,3,6,12
3 Formanské halušky /s uzeným sýrem a smetanou/ A:1,3,6,7,12
4 Ostré plátky z kuřete, hranolky, zelný salát A:1,3,7
5 Sedlácké špagety A:7
6 Plovdivské maso, houskové knedlíky A:1,3,7
1 Uzená krkovice, kysané zelí bílé, bramborové knedlíky A:1,3,6,7,10,12 K
2 Kuřecí nudličky po maďarsku, rýže dušená A:1
3 Srbské rizoto A:7,10

4. 11. Pátek

Polévka: Zelná s bílými fazolemi A:7,1,9,12
1 Vepřová kýta na smetaně, houskové knedlíky A:1,6,10,7,3,9
2 Ďábelská vepřová směs, rýže dušená A:1,3,7
3 Krkonošské brambory/zelí,pórek,škvarky/ A:1,3,7,6,10
4 Azu po tatarsku, bramboráčky A:10,1
5 Kuřecí játra na cibulce, brambory vařené A:1,3,6,7,12
6 Vepřová kýta na smetaně, těstoviny A:1,6,10,7,3,9
1 Plovdivské maso, těstoviny A:1,3
2 Holandský řízek, bramborová kaše maštěná máslem A:1,3,6,7,12

7. 11. Pondělí

Polévka: z fazolových lusků na kyselo A:1,7,10,9,12
1 Pardubický flamendráček /wok/, houskové knedlíky A:10,1,9,12,3,7
2 Přírodní kuřecí řízek, bramborová kaše A:1,7
3 Kuskus s krabími tyčinkami a zeleninou A:1,2,3,6,7,9,10,4
4 Klatovské vepřové nudličky, brambory paprikové pečené A:1,7
5 Bramborový guláš s uzeninou, chléb A:1,6
6 Pardubický flamendráček /wok/, rýže dušená A:1,6
1 Vepřová kýta na smetaně, houskové knedlíky A:1,3,6,7,9,10
2 Ďábelská vepřová směs, rýže dušená A:1,3,7

8. 11. Úterý

Polévka: Hrachová A:1,9
1 Sikulský guláš, houskové knedlíky A:10,12,1,7
2 Bretaňské fazole s klobásou A:1,3,7
3 Alpské knedlíky s vanilkovým krémem A:1,3,7
4 Smažený kuřecí řízek, bramborový salát, citron A:1,3,7,9,10
5 Balkánské masové koule, brambory vařené A:1,6,10,7,3
6 Sikulský guláš, chléb A:1,3,7
1 Pardubický flamendráček (wok), rýže dušená A:1,3,7,9,10,12 K
2 Přírodní kuřecí řízek, bramborová kaše A:1,7
3 Bramborový guláš s uzeninou, chléb A:1,6

9. 11. Středa

Polévka: Drůbeží vývar s krupkami A:1,9,12
1 Uzené maso s povidlovou omáčkou, houskové knedlíky A:1,3,7
2 Sekaná pečeně, bramborová kaše s pažitkou A:1,3,7,10
3 Zeleninový talíř s vajíčkovým salátem, bílé pečivo A:1,3,7
4 Pečené kuřecí stehno /2ks/, salát Coleslaw /200 g/ A:3,5,6,9
5 Rizoto z vepřového masa A:7
6 Uzené maso s povidlovou omáčkou, těstoviny A:1,3,7
1 Sikulský guláš, houskové knedlíky A:1,7,10,12
2 Bretaňské fazole s klobásou A:1,3,7
3 Domácí koblihy A:1,3,7

10. 11. Čtvrtek

Polévka: Fazolová A:9,7
1 Bramb. knedlíky plněné uzeným masem, kys. zelí bílé A:1,3,6,7,12,10
2 Námořnické maso, těstoviny A:1,3
3 Zeleninové smaženky, brambory vařené maštěné máslem A:7,10,1,3
4 Hovězí směs Sweet 'n' Sour, hranolky, zelený salát A:1
5 Opečená klobása, hrachová kaše s cibulkou A:1
6 Bramb. knedlíky plněné uzeným masem, špenát dušený A:1,3,6,7,12
1 Uzené maso s povidlovou omáčkou, těstoviny A:1,3,7 K
2 Sekaná pečeně, bramborová kaše s pažitkou A:1,3,7,10
3 Rizoto z vepřového masa A:7

11. 11. Pátek

Polévka: Rajčatová s ovesnými vločkami A:1,7
1 Maďarský guláš, houskové knedlíky A:10,1,7,3
2 Bavorská sekaná, bramborový salát A:7,1,3,9,6,10
3 Skořicové kroucánky, bílá káva A:1,3,7
4 Kuřecí plátek na žampionech, krokety, salát z čínského zelí A:1,7
5 Vepřové maso v hlávkovém zelí, brambory vařené A:10
6 Maďarský guláš, těstoviny A:10,1,3
1 Bramb. knedlíky plněné uz. masem,špenát duš. / zelí bílé A:1,3,6,7,12
2 Námořnické maso, těstoviny A:1,3

1 TEPLÁ A CHLAZENÁ JÍDLA
1 MRAŽENÁ JÍDLA

A: ALERGENY
K MOŽNO OBJEDNAT I HOUSKOVÉ KNEDLÍKY

Teplá jídla
+mražená jídla

14. 11. Pondělí

Polévka: Zeleninová jemná A:9,1,7,12
1 Hovězí maso na žampionech, houskové knedlíky A:1,9,12,3,7
2 Šunkové flíčky zapečené A:1,3,7
3 Listové šátečky s ovocnou náplní, čaj A:1,3,7
4 Hodslavská řezanka,bramborové lupínky, zelný salát s mrkví A:1
5 Vepřový plátek na kmíně, brambory vařené A:1,7
6 Hovězí maso na žampionech, rýže dušená A:1,3,7
1 Maďarský guláš, těstoviny A:1,3,7,10 K
2 Skořicové kroucánky A:1,3,7

15. 11. Úterý

Polévka: Hráškový krém A:1,7
1 Štajgrova směs, rýže dušená A:1,3,10
2 Kuřecí roláda pečená, bramborová kaše A:7
3 Pekingské nudle A:1,3,6,9
4 Smažený sýr, brambory vařené, tatarská omáčka A:7,1,3,6,10
5 Opečená klobása, fazole na kyselo A:6
6 Štajgrova směs, houskové knedlíky A:1,3,7,10
1 Hovězí maso na žampionech, rýže dušená A:1,3,7,9,12 K
2 Šunkové flíčky zapečené A:1,3,7
3 Listové šátečky s ovocnou náplní A:1,3,7

16. 11. Středa

Polévka: Chlebová se slaninou A:1,6,9,12,7
1 Vepřové maso na způsob bažanta, těstoviny A:1,3
2 Studentský řízek /smažený salám/, bramb. vařené s máslem A:1,3,6,7
3 Zeleninový talíř se salámovou pomazánkou, rohlíky A:6,7,10
4 Vepřový steak po česku, hranolky A:1
5 Čertíci na pivě, chléb A:1,3,6,7,10
6 Vepřové maso na způsob bažanta, houskové knedlíky A:1,3,7
1 Štajgrova směs, rýže dušená A:1,3,10
2 Pekingské nudle A:1,3,6,9
3 Opečená klobása, fazole na kyselo A:6

17. 11. Čtvrtek

STÁTNÍ SVÁTEK

18. 11. Pátek

Polévka: Hovězí se špenátovým svítkem A:1,3,9
1 Vepřová kýta na paprice, houskové knedlíky A:1,3,7
2 Zapékané brambory s vepřovým masem A:3,7
3 Brokolice se sýrovou omáčkou, barevné těstoviny A:7,1,9,12,3
4 Steak z vepřové krkovice, brambory vařené, hořčice, křen A:10,1
5 Mleté biftečky v houbové omáčce, bramborové knedlíky A:1,6,10,3,7
6 Vepřová kýta na paprice, těstoviny A:1,3,7
1 Vepřové maso na způsob bažanta, těstoviny A:1,3,7 K
2 Čertíci na pivě, chléb A:1,3,6,7,10

21. 11. Pondělí

Polévka: Hovězí s rýží a hráškem A:1,9,12
1 Bílinský guláš, těstoviny A:1
2 Vepřové ragú po italsku, brambory vařené A:1
3 Nudle s tvarohem A:1,3,7
4 Krkonošská masová pánev, hranolky A:1,7
5 Kovbojské fazole, chléb A:10,1
6 Bílinský guláš, houskové knedlíky A:1,3,7
1 Vepřová kýta na paprice, těstoviny A:1,3,7 K
2 Zapékané brambory s vepřovým masem A:3,7

22. 11. Úterý

Polévka: Pohanková A:1,9
1 Vepřová krkovice po provensálsku, rýže dušená A:1,3,6,7
2 Opečená klobása, brambory na kyselo A:1,6,10,3,7
3 Lečo s vejci, brambory A:3
4 Katův šleh z kuřecího masa, bramboráčky A:1,3,6,7
5 Bačovo rizoto A:7
6 Vepřová krkovice po provensálsku, houskové knedlíky A:1,3,6,7
1 Bílinský guláš, těstoviny A:1,3,7 K
2 Dukátové buchtičky s vanilkovým krémem A:1,3,7
3 Kovbojské fazole, chléb A:1,10

23. 11. Středa

Polévka: Hovězí s krupicovými noky A:1,9,12,3,7
1 Hovězí maso na česneku, houskové knedlíky A:1,3,7
2 Zapečené těstoviny se špenátem a uzeným masem A:1,3,7
3 Zeleninový talíř se sýrem, tmavé pečivo A:1,3,7
4 Hovězí na gyrosu a zázvoru, hranolky, zelný salát s pórkem A:1,7
5 Vepřové ledvinky na cibulce, rýže dušená A:1
6 Hovězí maso na česneku, brambory A:1,3
1 Vepřová krkovice po provensálsku, rýže dušená A:1,3,6,7
2 Kynutý tvarohový závin A:1,3,7
3 Bačovo rizoto A:7

24. 11. Čtvrtek

Polévka: Houbová krémová se slaninou A:1,9
1 Jelení maso s burgundskou omáčkou, housk. knedlíky A:10,9,1,3,7
2 Uzená vepřová krkovice, brambory, okurka A:1,10,12
3 Bramboráky, bílá káva A:1,3,7
4 Kuřecí soté s omáčkou z lišek a žampionů, rýže dušená A:1,9,10
5 Kuřecí játra po maďarsku, rýže dušená A:1,3,7
6 Jelení maso s burgundskou omáčkou, těstoviny A:10,9,1,3,7
1 Hovězí maso na česneku, houskové knedlíky A:1,3,7
2 Zapečené těstoviny se špenátem a uzeným masem A:1,3,7
3 Vepřové ledvinky na cibulce, rýže dušená A:1,7

25. 11. Pátek

Polévka: Cibulová s vejci A:1,9,12,3
1 Flamendr guláš, těstoviny A:10,1
2 Kebabčata, bramborová kaše s pažitkou A:7,1,6,10,3
3 Cizrna se zeleninou A:1,9,12
4 Ďábelská hovězí směs, krokety A:10,1,3,6,7,12
5 Kuře na zbojnický způsob, bramborové knedlíky A:1
6 Flamendr guláš, houskové knedlíky A:1,10,3,7
1 Hovězí maso vařené, rajská omáčka, houskové knedlíky A:1,3,7,9
2 Kuřecí játra po maďarsku, rýže dušená A:1,3,7

Co jste z lesa nejedli
Co jste z lesa nejedli
Co jste z lesa nejedli
Co jste z lesa nejedli

ZMĚNA JÍDELNÍČKU VYHRAZENA

Dobrou chuť!

VAŘÍME Z ČESKÝCH SUROVIN

Kohinoor postihlo první velké poválečné neštěstí

Sedmdesát let letos uplyne od druhého největšího důlního neštěstí na Mostecku. Na Dole Kohinoor při něm 14. listopadu 1946 zemřelo dvaapadesát horníků.

Ve 3 hodiny a 45 minut došlo na Dole Kohinoor I. ve východním poli revíru Mořic v hloubce 430 metrů pod zemí k náhlému výbuchu. Tou dobou zde pracovalo 56 havířů, z nichž se zachránili jen čtyři, a to jen díky tomu, že se v okamžiku výbuchu nacházeli několik stovek metrů od jeho centra. Přesto byli tlakovou vlnou odmrštěni a utrpěli zranění. Podle dochovaných zpráv v kronice dolu byl výbuch tak silný a náhlý, že se nikomu z těch, kdo pracovali v jeho blízkém okolí, nepodařilo uniknout. Většina obětí se otrávila zplodinami, několik havířů zemřelo po nárazu na výztuž chodeb. Vše se odehrálo velmi rychle, první zachránci dorazili na místo neštěstí už 15 minut po výbuchu, ale nenalezli nikoho živého. Z 52 obětí bylo 38 stálých zaměstnanců Dolu Kohinoor, sedm německých válečných zajatců a sedm trestanců z nápravného zařízení v Libkovicích.

Stejně jako u většiny obdobných velkých důlních neštěstí i v případě havárie na Dole Kohinoor byla ke zjištění příčin sestavena vyšetřovací skupina. Její závěry však nepřinesly uspokojivou odpověď. Zavinění ze strany závodu soud vyloučil, zjistilo se však porušení bezpečnostních nařízení, což vedlo k úpravám bezpečnostních předpisů. Začaly se používat například důlně bezpečnostní trhaviny a od začátku padesátých let už byli všichni zaměstnanci dolů povinně vybaveni filtračními sebezáchrannými přístroji.

Státní pohřeb obětí se všemi poctami se konal na hřbitově v Lomu 19. listopadu 1946 a účastnili se jej i nejvyšší představitelé státu, včetně předsedy vlády Klementa Gottwalda a pražského arcibiskupa Berana. Na lomském hřbitově bylo pohřbeno 28 havířů, další byli převezeni do Libkovic, Oseka a Horního Litvínova. Třiadevadesáti vdovám a sirotkům závodní správa ihned poskytla mimořádné podpory a zároveň jim byly odevzdány došlé peněžní dary z celé republiky i ze zahraničí. Na příkaz vlády úrazová pojišťovna urychleně zahájila likvidaci a výplatu záloh na důchody pro pozůstalé. Odškodnění se ale týkalo pouze kmenových zaměstnanců, na válečné zajatce a trestance se zapomnělo, a to i ve statistikách obětí v následujících letech. *(red)*

Památník důlního neštěstí na hřbitově v Lomu. Foto: Archiv DN

HISTORICKÉ ŠESTKY

1616: Začala stavba kláštera kapucínů v Mostě

Mostecký klášter řádu kapucínů v Jezerní ulici v Mostě by letos oslavil 400 let. Protože však neexistuje starý Most ani Jezerní ulice, můžeme si klášterní areál připomenout jen na dobových fotografiích, které ho naposledy zachytily v roce 1968.

V roce 1616 začala v Mostě na Jezerním předměstí stavba nového kláštera kapucínů, který měl být odpovědí na stoupající vliv luteránů na severu Čech. Stalo se tak na popud Viléma Popela z Lobkovic, donátora kláštera, který mu mimo jiné věnoval vzácný obraz madony z druhé poloviny 15. století. Však byl také součástí kláštera kostel zasvěcený Nanebevzetí Panny Marie a také svatému Vilémovi a svaté Anežce Římské. Socha svaté Marie zdobila též průčelí kostela.

Raně barokní kostel vysvětil po jedenácti letech stavby, 16. května 1627, pražský arcibiskup a kardinál von Harrach. Dostavba dalších klášterních budov se však protahovala a dokončen byl až roku 1653. O sto let později se kostel dočkal ještě stavebních úprav. Z doby výstavby pocházel také raně barokní oltář v klášterním kostele, další vybavení již bylo z období rokoka a z roku 1902 nástropní malby. Klášterní budovy obklopovaly zahrady a sad a ještě v 19. století stál v jeho sousedství mlýn. Zajímavostí kláštera byla zdejší vinárna, která byla netradičně otevřena i veřejnosti. Stalo se tak po velké epidemii moru roku 1866, kdy kapucíni otevřeli své bohaté sklepy a poskytli nemocným víno zdarma. Jako poděkování za milosrdnost klášter dostal právo nalévat a prodávat víno přímo ve své vinárně.

Kapucíni jsou jednou z větví františkánského řádu, která vznikla roku 1525. Své jméno získali z italštiny a odvozuje se od dlouhé a špičaté kapuce řeholního oděvu. Do Čech přišli koncem 16. století a založili nejprve klášter v Praze na Hradčanech, později v Brně a jejich třetím domovem se stal Most.

Kapucínský klášter. Foto: Archiv Oblastního muzea v Mostě (rok 1910).

V dubnu 1950 státní bezpečnost v rámci Akce K vyhnala řeholní bratry z jejich klášterů a majetek znárodnila. Podle pamětníků sloužila v padesátých letech část kapucínského kláštera v Mostě jako byty. Definitivně zdemolován byl celý areál v roce 1968, kdy ustoupil stavbě dnešního dopravního koridoru, oddělujícího jezero Most od nového města.

Kapucínský klášter však nebyl jediným v Mostě. Přímo v centru města, na Druhém náměstí stával klášter minoritů, založený v první půli 13. století, původně gotický, přestavěný barokně. Společně s kostelem svatého Františka Serafínského byl zbořen roku 1977. Městský znak, který nesla kostelní věž, si dnes můžete prohlédnout před mosteckým magistrátem.

Na Zahražanech pak přibližně od stejné doby stával klášter magdalenitek, který dal jméno dnešní čtvrti. Zrušil ho císař Josef II., z kostela se stala sýpka a klášter byl v průběhu 19. století prakticky zbořen. Na jeho zbytcích vyrostlo kulturní středisko Zahražany, ale ani to nepřežilo do dnešních dnů. Ještě o něco starší byl klášter (či komenda) křížovníků z roku 1227, kteří v Mostě zřídili první špitál. Jeho historie se definitivně uzavřela zbořením v roce 1983. *(kat)*

Doly na severu pomohly rozsvítit Čechy

Mladá Československá republika se v době svého vzniku zaměřila na podporu soustavné elektrifikace. V severních Čechách rozvoji výroby elektřiny významně pomohly hnědouhelné šachty.

Doly na Mostecku se na procesu elektrifikace podílely třeba prostřednictvím Severočeských elektráren a. s. (NEW – Nordböhmisches Elektkrizitäts Werke, A. G.). Tato společnost vznikla v roce 1911 v Podmoklech sloučením bývalých Bergmannových elektráren, kde se nacházela původně malá důlní elektrárna. V roce 1914 společnost dodávala elektřinu městům Podmokly, Česká Lípa, Lovosice, Litoměřice a 50 dalším obcím. Po roce 1931 expandovala na území politických okresů Rumburk, Šluknov a Varnsdorf.

Kabel nad zemí

Mostecká společnost pro dobývání uhlí měla v Mostecko-bílinském okrese 14 dolů. Jejich spotřebu elektřiny pokrývaly menší elektrárny na dolech Alexandr, Nelson, Bihl, Adolf-Marie, Emeran a Konkordia. Doly byly propojeny vedením o napětí 2 kV, aby si mohly vzájemně vypomáhat. Před a během I. světové války zde bylo nainstalováno celkem 82 parních kotlů, 12 parních turbín, 10 menších parních strojů, 13 těžních parních strojů, 6 parních kompresorů a řada parních strojů pro pohon třídíren, čerpadel, lanovek, vrátků a ventilátorů. V letech 1924 až 1927 se uvažovalo o modernizaci a přestavbě. Zvítězil projekt společné elektrárny na dole Alexandr. Podařilo se ji postavit za 10 měsíců, takže byla uvedena do provozu 9. června 1928. V kotelně instalovali šest vodotrubných kotlů ze Škodových závodů poháněných turboagregáty o výkonu 6 000 kW. Kabel o napětí 2 kV napájel doly Alexandr a Nelson. Doly Bihl, Adolf-Marie, Barbora a Union napájelo první nadzemní vedení o napětí 35 kV v délce šest a půl kilometru. Druhé nadzemní vedení o napětí 35 kV zásobovalo doly Francisci, Emeran, Ludvík a Konkordia.

Fortuna jako náhrada

Osm těžebních jam a jednu briketárnu spravovala v okrese Most Severočeská společnost pro dobývání uhlí. Na jamách Herkules, Kolumbus a Humbolt vyráběly proud větší elektrárny spojené kabelem o napětí 2 kV. V roce 1926 je nahradila elektrárna Fortuna. Vlastní stejnojmennou jámu elektrárna zásobovala napětím 2 kV a jámy Quido I/III, Quido IV, Elly, Humbolt II., Zentrum, Kolumbus a Herkules napájela nadzemním vedením o napětí 10 kV. Se společnou elektrárnou na dole Alexandr byla Fortuna spojena vedením o napětí 35 kV. Ve strojovně Fortuny nasadili tři parní škodovácké kotle, které poháněly turboagregát s generátorem o výkonu 3 150 kW.

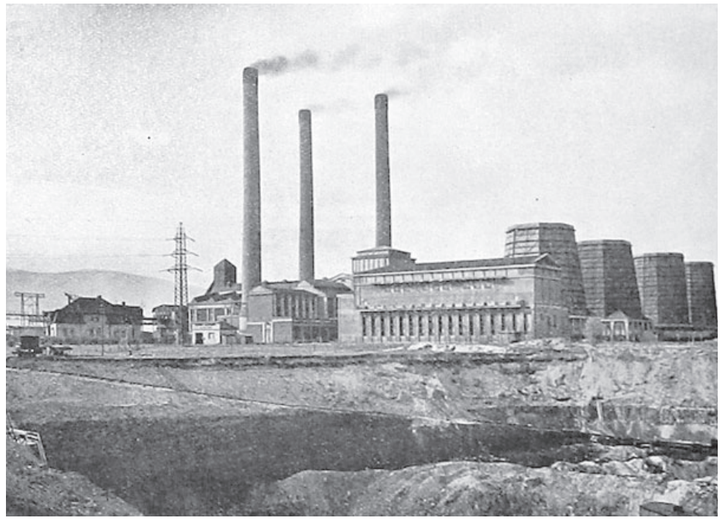
Parní elektrárna Ervěnice u státního dolu Hedvika. Archiv Václava Ptáčka.

Elektřina pro Prahu

Elektrárna Ervěnice se začala stavět v roce 1923, aby zásobovala elektrickým proudem Prahu a střední Čechy. Vznikala tři roky vedle státního dolu Hedvika, který ji zásoboval uhelnými lupky. Kotelna byla vybavena osmi strmotrubnými kotli z Vítkovických železáren, ČKD a od firmy Breitfield-Daňka. Ve strojovně elektrárny pracovaly čtyři turboagregáty o celkovém výkonu 70 MW. Elektrárna Ervěnice vyráběla proud až do roku 1965 a o 21 let později byla zbourána. Všechny důlní elektrárny postupně zanikly, když se spojovaly šachty a začaly se od 60. let rozvíjet moderní elektrárny.

Připravil Jiří Chmelenský

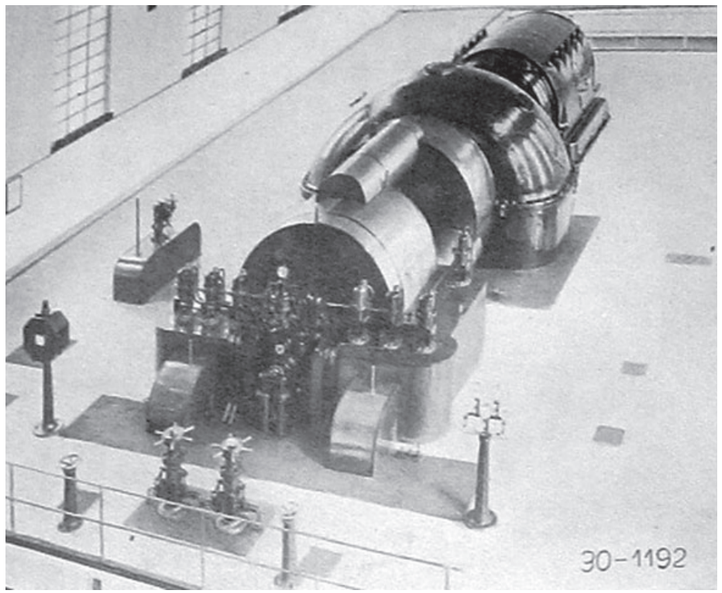

Čtvrtý a nejvýkonnější turboagregát o výkonu 25 MW ze Škodových závodů, instalovaný ve strojovně elektrárny Ervěnice. Archiv Václava Ptáčka.

Nový exponát v technickém muzeu

Před budovou Podkrušnohorského technického muzea s expozicí stěnování se objevil nový exponát – dvě těžní klece.

„Získali jsme je z likvidovaného dolu Centrum a jsme za ně rádi. Těžní klec je s těžním strojem vždy nejdůležitější v každé šachtě. Klece jsou také pro každý důl specifické, a tak jsme vlastně získali další unikát, který návštěvníkům můžeme ukázat a porovnat třeba s klecí, která je původní ze zdejšího dolu Julius III,“ pochlubil se ředitel muzea Zbyněk Jakš.

Doprava vypouští víc CO_2 než energetika

V roce 2016 možná poprvé emise CO_2 pocházející z dopravy převáží nad těmi, které produkuje energetika, respektive výroba elektřiny.

Ilustrační foto: www.pixabay.com

Tuto zprávu vypustil do světa John DeCicco, profesor a výzkumný pracovník energetického institutu na univerzitě v Michiganu. Podle něj během prvních sedmi měsíců letošního roku byla doprava zdrojem více emisí oxidů uhlíku než výroba elektřiny. Pokud bude tento trend pokračovat, stane se rok 2016 prvním během uplynulých čtyř dekád, kdy emise CO_2 z osobních a nákladních automobilů, autobusů a letadel překonají znečištění z uhelných a plynových elektráren.

DeCicco tvrdí, že obě tato odvětví byla v produkci emisí oxidů uhlíku v sedmdesátých letech zhruba na stejné úrovni. Jenže ropné krize v sedmdesátých letech, stejně jako třeba revoluce v Íránu donutily svět začít využívat efektivnější a úspornější dopravní prostředky. Naopak spotřeba elektřiny stále rostla a hlavním zdrojem americké energetiky bylo ještě donedávna uhlí.

Nejvíc emisí CO_2 vypustili výrobci elektřiny v roce 2007, od té doby už každoročně docházelo k poklesu. Jak nastupovaly i další zdroje pro výrobu elektřiny, propadly se emise oxidu uhličitého ve Spojených státech za posledních osm let o 20 procent. Ekonomická krize, vyšší ceny pohonných hmot i tvrdší předpisy pro automobilky poznamenaly i dopravu, jenže pouze krátkodobě. Jak se ekonomika začala zotavovat, doprava opět rostla a s tím se začaly zvyšovat i emise CO_2.

A v roce 2015 už byla obě odvětví, alespoň pokud jde o emise CO_2, na stejné úrovni. V dohledné době to nevypadá, že by američtí motoristé chtěli přestat jezdit svými vozy. Naopak, ze statistik vyplývá, že v roce 2015 najezdili celkem 3,1 bilionu mil, což je nejvíc v historii. *(red)*

Těžební průmysl jako na houpačce

Před třemi lety byl těžební průmysl na vrcholu a investice do něj znamenaly jistý zisk. Dnes je situace zcela jiná.

Čtyřicet největších světových těžebních firem vloni zaznamenalo propad o 37 procent oproti roku 2014 a dokonce se hovořilo o nejhorších výsledcích od světové ekonomické krize v roce 2004.

Výsledky letošního roku už nabízejí optimističtější pohled. Stejných čtyřicet největších těžebních společností vykázalo do konce dubna růst o 30 procent oproti předchozímu roku. Klíč k tomu, aby růst pokračoval i nadále, podle odborníků není jen v nákladových položkách jednotlivých firem, ale také v důrazu na bezpečnost lidí a spolehlivost strojního vybavení.

Velmi používanými termíny jsou v současnosti udržitelnost, energetická účinnost, spolehlivost, bezpečnost nebo plynulost. Když k tomu připočítáme tlak na snižování nákladů, nemají to těžební společnosti vůbec lehké. Zmiňovat energetickou náročnost v souvislosti s těžbou nerostů, může znít jako zbytečnost, ale nedostatek elektřiny v některých regionech světa už donutil těžaře zamyslet se nad vlastní spotřebou energie. Australané například spočítali, že náklady na energii tvoří až patnáct procent celkových nákladů na těžbu a zpracování nerostů.

Nejde ale jen o energetickou náročnost. Náklady firmám pomáhají šetřit i moderní technologie, které dokážou monitorovat stroje a zařízení v reálném čase a umí odhalit a detekovat poruchy, ještě než dojde k poškození strojů či případným zraněním zaměstnanců a uspoří firmám spoustu peněz. *(red)*

Ilustrační foto: wyomingmining.org

Západu se daří lépe

Pokud se chcete pustit do těžby uhlí ve Spojených státech, vyberte si raději některý ze států na západě, protože tady se i během útlumu celého odvětví daří těžařům lépe.

Alespoň to tvrdí studie Moody's Investors Service. Firmy ve státech jako je Wyoming, se lépe potýkají se změnami na trhu než jejich konkurenti ve východní části Spojených států, třeba v Západní Virginii nebo v Kentucky. Těžařské regiony ve Wyomingu vydělávají na nižších výrobních nákladech a jsou také méně závislé na centrálním přerozdělování daní.

Všechny tři zmíněné státy, které patří tradičně k největším producentům uhlí, se sice potýkají s poklesem těžby, ve Wyomingu ale útlum postupuje pomaleji. Od roku 2011 do roku 2015 tu těžba klesla o 14 procent na 376 milionů tun uhlí. V Kentucky to ale bylo o 42 procent a v Západní Virginii o dvacet procent na 114,8 milionu tun.

Wyomingská pánev Powder River má ovšem zásadní výhodu, že se zde těží většinou povrchově, tedy s nižšími náklady. Množství vytěženého uhlí za hodinu je zhruba desetkrát větší než v obou zmíněných východních státech. Podle Moody's regiony ve Wyomingu, kde se těží uhlí, také mnohem lépe hospodaří a vytvářejí vyšší příjmy. Z provedeného průzkumu vyplynulo, že v Campbell County ve Wyomingu má běžná rodina mnohem vyšší průměrný příjem a je zde i mnohem nižší hranice chudoby než v Perry County v Kentucky a Boone County v Západní Virginii. S poklesem příjmů z daní za uhlí se také dokázali lépe vyrovnat na západě USA a jsou tu i méně závislí na státních penězích než státy na východě.

Současné kroky americké vlády, která se snaží významně omezit roli uhlí v energetice, budou podle studie znamenat propad těžby na západě i východě USA. Západ se musí připravit na pokles o 32 % v období let 2015 až 2040. Většina produkce ze západu přitom pochází právě z pánve Powder River. Nižší provozní náklady zdejšímu nízkosirnatému uhlí vždycky pomáhaly uspět na trzích a dokázaly vyvážit i vyšší náklady na přepravu. Těžaři z východu budou čelit propadu o 36 %, neboť těžba by zde do roku 2040 měla klesnout o 79 milionů tun. *(red)*

Stopy po důlní činnosti zmizí do tří let

Většina ploch po hlubinné činnosti dolu Centrum je již zahlazena. Rozpracovány jsou poslední dvě rekultivační plochy, a to v oblasti, kde se důl v podzemí pohyboval v závěrečném období své činnosti.

Farský rybník, který vznikl především díky hlubinné činnosti dolu Centrum, je pro mnohé rybáře zajímavým revírem. Foto: archiv (ij, jk)

Rekultivace je na povrchu vymezena až k „nulové čáře poklesu" a tím jsou všechny vlivy hlubinné těžby na krajinu vyřešeny v rámci projektu rekultivace. Důl Centrum v závěrečné etapě těžil v prostoru pilíře Dolní Jiřetín a bývalého dolu Humboldt II. Poslední dvě rekultivační akce po hlubinné těžbě pak nesou symbolicky i stejné názvy. Na základě převedení dobývacího prostoru Dolní Jiřetín na Severní energetickou k 1. prosinci 2012 plní společnost v plném rozsahu povinnosti týkající se sanace a rekultivace pozemků dotčených těžbou dolu Centrum. V tomto smyslu byla zpracována i aktualizace generelu rekultivací, která řeší přičlenění lokality Centrum k plánu sanace a rekultivace společnosti Sev.en.

Přibude vody

Hlubinná těžba metodou stěnování zanechává v krajině charakteristické poklesové kotliny, které se velmi rychle zaplní vodou. Takto vzniklé vodní a mokřadní útvary jsou v relativně suché krajině Mostecka cenným prvkem zvyšujícím biodiverzitu území a obohacujím reliéf krajiny o rozsáhlé vodní prvky. Projekt rekultivace pak řeší především okolí takto cenných biotopů. Základním cílem rekultivačních prací po hlubinné činnosti dolu Centrum je tedy podpora nově vznikajících biotopů včetně stabilizace území případných zátrhů a zpřístupnění těchto přírodních lokalit.

K nejvýraznějším změnám v konfiguraci terénu dochází v průběhu prvních dvou let od ukončení těžby. Úkolem sanací a rekultivací v této počáteční fázi zahlazování je tedy zajistit stabilitu území a s ní i související úpravu vodních poměrů včetně obnovy komunikačního propojení v poddolovaném území. Naproti tomu biologická rekultivace je zaměřena na podporu přirozeně vznikajících společenstev a jejich mozaikovitost. Pozornost je věnována i péči o přechodová společenstva (litorální zóny) při styku mokřadů a vodních ploch se souší. Pěstebními zásahy v porostech dřevin se zcela eliminují vlivy hlubinné těžby na původní krajinu.

Humboldt II

Rekultivace o rozsahu 37,42 ha byla zahájena v roce 2010. Biologická rekultivace je prováděna na základě projektu Báňských projektů Teplice. Jedná se o rekultivaci v okolí vzniklé vodní plochy o výměře 8,53 ha. Na ploše jsou prováděny rekultivační práce s cílem podpory přirozených procesů obnovy území. Je využívána přirozená sukcese v plochách mokřin a v okolí vodních ploch. V loňském roce bylo dořešeno komunikační propojení obnovou přístupu ze severu. Na ploše ostatní rekultivace o rozloze 6,7 ha se odstraňovaly ruderální porost a invazní rostliny.

Hnízdící vodní ptactvo na ploše Humboldt II netuší, že nedávno kdesi pod nimi kutal havíř. Foto: archiv (ij, jk)

Zbylé plochy o rozloze 22,19 ha představují stávající porosty, v letošním roce byla provedena jejich prořezávka s cílem odstranit fyzicky poškozené jedince. Rekultivace bude ukončena v roce 2019.

Pilíř Dolní Jiřetín

Jedná se o plochu o rozloze 24,20 ha při jižním okraji Hornojiřetínské výsypky. Převážnou část plochy tvoří zatopená poklesová kotlina „Nové vody Jiřetín", která vznikla při hlubinné těžbě dolu Centrum. Rekultivace plochy byla zahájena v roce 2015 na základě projektu biologické rekultivace. V loňském roce bylo obnoveno komunikační propojení opravou přístupové komunikace v místech, která byla porušena zátrhy. V letošním roce bylo na ploše ostatní rekultivace prováděno vyžínání a bude realizována prořezávka stávajícího porostu, ovlivněného zmokřením při poklesu území. Rekultivace bude ukončena v roce 2018.

Ráj pro rybáře

Po ukončení rekultivačních akcí si mnozí z nás ani nevšimnou, že tu hlubinná těžba dolu Centrum a její zahlazování probíhaly. Možná jen rybáři a cyklisti zaznamenají zvětšení vodní plochy Farského rybníka a na Nové vodě Jiřetín. Obnovené hospodárnice a především ta na východním břehu u Hornojiřetínské výsypky umožňuje totiž přístup nejen jim, ale i lesní a záchranářské technice. *(ij, jk)*

PneuServis

DTS Vrbenský, a.s.

www.dts-as.cz

NOVĚ NABÍZÍME!
Kontrolu a seřízení světlometů.

ZIMNÍ AKCE! KOMPLETNÍ PŘEZUTÍ VOZU. ZIMNÍ AKCE!

199,- Kč

Pro demontáž a zpětnou montáž kol pro osobní vozy

Demontáž a zpětná montáž pneu z disků kol za **49,- Kč/** kus

Ceny jsou uvedeny včetně DPH a platí pouze pro osobní vozy.
Platí pouze v rámci *Zimní akce* od 12.10. - 30.11. 2016

Připravte se na zimu!

Prodej chladící kapaliny
RIWA-GEL za **63,- Kč** /litr, FRIDEX G PLUS za **67,- Kč /litr**
prodej nemrznoucí kapaliny do ostřikovačů skel
Glacidet ICE FREE (-40°C) za **34,- Kč /l**
Prodej zimního doplňkového sortimentu

Prodej nových Pneu

pro osobní, nákladní vozy a stavební stroje za velkoobchodní ceny.

Objednávky přijímá

mistr dílny tel. **476 205 189, 724 093 021**
vedoucí úseku tel. **476 205 181, 602 489 672**

www.dts-as.cz
info@dts-as.cz

DTS Vrbenský, a.s.
Most-Souš čp.7

DTS VRBENSKÝ

Na nákupech jde ušetřit nejen díky slevám

V roce 2014 jsme v internetových obchodech nakoupili zboží za 67 miliard, loni se obrat vyšplhal na 81 miliard a letos možná padne další rekord. Na chuti Čechů utrácet online se tak kromě e-shopů snaží vydělat i další služby.

Pro někoho může být představa, že si vybere zboží v e-shopu, zaplatí a obchodník pár procent z platby vrátí, něco jako science fiction. Jenže díky cashbackovým portálům to není nic nemožného.

Za nákup provize

Cashbackové portály fungují na principu provizního prodeje – internetovým obchodům jednoduše dohazují zákazníky. Za každého zákazníka, kterého do e-shopu přivedou a který utratí menší či větší částku, inkasují poskytovatelé cashbacku provizi, o kterou se pak se zákazníkem rozdělí. Pokud tedy chcete cashback využít, stačí udělat jediné – zaregistrovat se na některém z cashbackových portálů a před každým nákupem se z něj prokliknout do internetového obchodu. Podmínkou samozřejmě je, aby e- shop s konkrétním poskytovatelem cashbacku spolupracoval.

Z každého nákupu pak dostanete část peněz zpět. Obyčejně jde o pár procent z každé platby, většinou se ale počítají z částky bez DPH. Vaši část provize vám poskytovatel cashbacku jednoduše připíše na účet a následně – zpravidla po nastřádání určitého obnosu – vyplatí. Většina cashbackových portálů spolupracuje se stovkami nejrůznějších online obchodů. Kromě e-shopů s elektronikou, módou či vybavením domácnosti, ale můžete narazit i na pojišťovny, banky nebo cestovní kanceláře. Seznamy e-shopů se ale dost často překrývají a téměř stejná jsou i procenta z nákupu. Cashbackové portály proto bojují o uživatele především prostřednictvím nejrůznějších bonusů.

Lákají i na bonusy

Nejčastějším bonusem, který cashbackové portály nabízí, je bonus za registraci a doporučení stránek známým a kamarádům. Připsání bonusu za kamarády je ale samozřejmě podmíněné aktivitou doporučeného uživatele – kromě registrace musí například ve spolupracujících obchodech utratit patřičnou částku, případně nasbírat minimální cashback.

Někde pak můžete získat bonus také za nainstalování speciální aplikace do svého prohlížeče. Slouží jako upozornění, že se nacházíte na spolupracujícím e-shopu a můžete získat zpět část peněz, které se chystáte utratit. Podrobnosti a srovnání cashbackových portálů najdete přehledně například na portálu Peníze.cz

Není cashback jako cashback

Cashback – jeden výraz pro dvě různé věci. Kromě cashbacku na internetu existuje ještě cashback, se kterým pochodíte pouze v kamenných prodejnách. Jde o výběr hotovosti přímo u obchodníků. Na pokladně třeba v supermarketu jednoduše zaplatíte nákup a požádáte pokladní o výběr hotovosti. Podmínkou je, že utratíte určitou sumu (většinou tři stovky) a určitý limit (nejčastěji 1500 korun) platí i pro částku, kterou vybíráte.

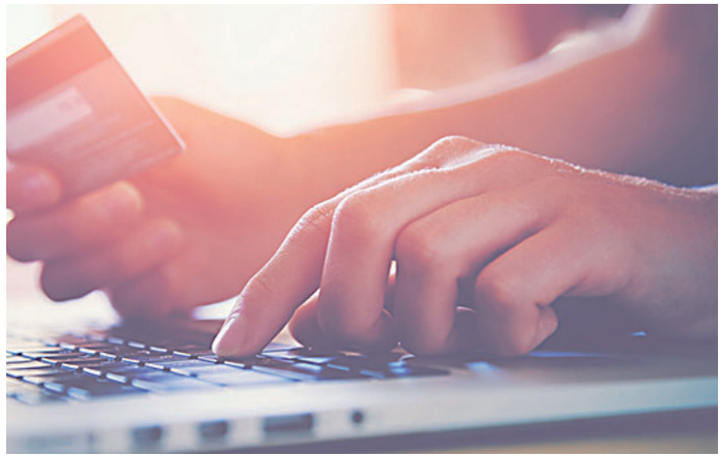

Ilustrační foto.

Bez odměn

Výplata získaných odměn na cashbackových portálech probíhá bankovním převodem na vámi zvolený účet.

Téměř u všech poskytovatelů ale narazíte na limit pro výplatu, většinou v řádu stokorun. Podobné podmínky platí i pro výplatu získaných bonusů – ty vám poskytovatelé cashbacku vyplatí až v momentě, kdy díky nákupům nastřádáte určitý obnos.

Pokud cashback využijete, dejte si pozor také na expiraci odměn. Jestliže jste totiž delší dobu neaktivní, mohlo by se stát, že získaná procenta z nákupů a stejně tak bonusy propadnou.

Když nechcete platit hned, můžete si platbu odložit

Chcete nakupovat na internetu, jenže neradi platíte za zboží, které si nemůžete nejdříve prohlédnout. Potřebujete nové plavky a potřebujete je hned, i když do výplaty zbývá ještě týden. Pak právě na vás cílí služby nabízející odložené platby.

Princip odložených plateb je jednoduchý. Zákazník si vybere zboží na internetu, nechá si ho poslat domů, a pokud je spokojený, zaplatí za něj během 14 dní – peníze přitom neposílá e-shopu, ale jedné ze tří služeb, která za něj mezitím účty s obchodem vyrovnala. V opačném případě pošle zboží zpět internetovému obchodu, ve kterém nakoupil. Protože nic neplatil dopředu, nemusí čekat na vrácení peněz.

Pokud odloženou platbu využijete a dodržíte čtrnáctidenní lhůtu, nebude vás to zpravidla stát nic navíc. Vyjma poštovného, pokud pošlete zboží zpět. Platit budete až v momentě, kdy si splatnost odložíte a samozřejmě, pokud nebudete platit vůbec.

Nejsou pro každého

Odloženou platbu nemůže využívat zdaleka každý. Záleží, zda projdete schvalovacím procesem. Podobně jako u klasického úvěrování si jednotlivé služby zákazníky prověřují, respektive se snaží odhadnout jejich schopnost splácet. Celý proces ověření probíhá on-line, často během několika málo vteřin, i tak si ale o vás všichni zjistí možná víc, než byste tušili. Služby samozřejmě pracují se základními údaji jako jméno, adresa nebo telefonní číslo, které zákazník poskytne danému e-shopu. Vedle toho se ale zajímají například o rodné číslo nebo číslo občanky – kolik údajů budete muset poskytnout, záleží na tom, jak vysoké částky chcete odkládat a jak často budete odložené platby využívat.

Zaplatit do 14 dní

Odložené platby mohou využít ti, kteří neradi kupují zajíce v pytli, respektive nechtějí dopředu platit za zboží, které si fyzicky neprohlédli. Možnost objednat, vyzkoušet a zaplatit později nabízí všechny služby na českém trhu za podobných podmínek. Ale zatímco některé službu nezpoplatňují, někde zaplatíte 39 korun za objednávku.

U všech služeb také při první objednávce (i všech dalších) narazíte na limit. Na zaplacení objednávky, respektive její vrácení zpět do e-shopu, máte čtrnáct dní. Přesné datum splatnosti byste měli najít na faktuře. Může se ale stát, že na zaplacení zrovna nemáte. Právě odložení splatnosti je další možností, jak služby nabízející odložené platby používat. Počítejte ale s tím, že vás to bude něco stát. Konkrétní částky záleží na jednotlivých poskytovatelích služby. U všech služeb je pak možné celý nákup, respektive celou dlužnou částku včetně poplatků, kdykoliv zaplatit. A na paměti je třeba mít i fakt, že pravidla a limity jsou jiná pro první nákup s odloženou platbou, pak se limity a pravidla hry začnou měnit. Na serveru Peníze.cz najdete i přehledné srovnání poskytovatelů odložených plateb včetně modelových příkladů.

Jak je to s neplatiči

Myslet si, že odložené platby znamenají, že je nemusíte zaplatit, je omyl. Kdo svoje účty nevyrovná a ani nepožádá o odložení splatnosti, toho dřív nebo později čeká vymáhání dlužné částky. Po prvních několika dnech je to pokuta, následně některé služby připočítávají k pokutě navíc deset procent z kupní ceny. Procenta z nákupu se pak budou postupně navyšovat, a pokud účty nevyrovnáte ani potom, začne služba dlužnou částku vymáhat. I tady platí, že každá ze služeb má svá specifická pravidla.

Zdroj: www.penize.cz

Kam vyrazit za kulturou v listopadu

KULTURNÍ TIPY

MOSTECKO a CHOMUTOVSKO

■ **3. 11. - Pod pokličku aneb Den otevřených dveří na Magistrátu města Mostu.** Na prohlídku do míst, kam se běžně nedostanete, můžete vyrazit v 9, 13 a 16 hodin.

■ **4. 11. - Souborné dílo Williama Shakespeara** (zkrácená verze). Kompletní dílo největšího dramatika v premiéře na mosteckém jevišti. Kraus, Herzina, Dvořák v nevázaně potrhlém kabaretu. Máte-li rádi Shakespeara, jistě se pobavíte. Jestliže ho rádi nemáte, pobavíte se tím spíš. Aréna Městského divadla v Mostě, začátek v 19:30 hodin. Vstupné 200 Kč.

■ **5. 11. - Malý princ.** Příběh, který si získal srdce milionů čtenářů na celém světě, začíná někde na Sahaře. Opuštěný letec se setkává s tajemným Malým princem, který na Zem přichází z planetky „o něco větší, než byl sám“ a vypráví mu o své podivuhodné životní pouti. Na jevišti Divadla rozmanitostí v Mostě uvádí Činoherní studio Ústí nad Labem. Začátek v 10:00 hodin.

■ **5. 11. - Technohraní.** První ročník soutěžního dne pro děti od 6 do 12 let v rámci podpory technického vzdělávání. Přijďte si se svými dětmi vyzkoušet neviditelné písmo, ovládání robota, chemické pokusy, autodráhu a mnoho dalšího. Od 14:00 do 18:00 hodin ve Středisku volného času Most.

■ **6. a 7. 11. – Sokrates** - Regionální veletrh středního vzdělávání. Prezentace vzdělávání, ukázky odborného výcviku žáků a studentů, učebních pomůcek, učebnic a vzdělávacích programů. Předpokládá se bohatá účast středních škol, vyšších odborných škol a vzdělávacích institucí poskytujících své služby dospělým. Sportovní hala Most, neděle od 12:00 do 17:00 hodin, pondělí od 9:00 do 14:00 hodin.

■ **8. a 22. 11. - Přednáškový cyklus Most do minulosti.** V Oblastním muzeu v Mostě pokračuje populární přednáškový cyklus: 8. listopadu v 17:00 hodin na téma Archeologie města Mostu; 22. listopadu v 17:00 hodin na téma Archeologie středověkého Mostecka. V podkroví muzea přednáší Prof. PhDr. Jan Klápště, CSc., vstupné 20 Kč.

■ **9. 11. - Den otevřených dveří na gymnáziu.** Žáci a učitelé vás provedou prostory Podkrušnohorského gymnázia v Mostě, můžete se zapojit do nabízených aktivit a dostanete odpovědi na veškeré dotazy. V dopoledních hodinách lze navštívit přímo výuku, na odpoledne se chystají mnohá překvapení. Zváni jsou budoucí studenti, rodiče, sourozenci nebo kamarádi. Historická budova školy v ul. Čsl. armády 1530, od 8:00 do 18:00 hodin.

■ **10. 11. - Neal Black (Texas).** Další ze série koncertů nazvaných Mostecká knihovna hraje. Začátek v 19:00 hodin.

■ **Od 10. 11. - Výstava Vražda jeptišek v Mostě.** Představení navráceného cenného barokního obrazu zapůjčeného do oblastního muzea městem Most. Vstupné v ceně celkové prohlídky muzea - plné 30 Kč, snížené 15 Kč.

■ **11. 11. - Uctění Dne válečných veteránů.** Pietní akt se uskuteční v 11:00 hodin u pomníku padlých hrdinů na Havlíčkově náměstí v Jirkově.

■ **12. 11. – První reprezentační ples integrovaného záchranného systému a bezpečnostních složek.** Moderátor a imitátor Petr Martinák, hraje skupina Úlet, hostem večera bude zpěvačka Marcela Březinová. Slosovatelné vstupenky – bohatá tombola. Jirkovské divadlo (Kostelní ulice), začátek ve 20:00 hodin, vstupné 350 Kč.

■ **14. 11. – Requiem.** Slavné dílo W. A. Mozarta hraje Festivalový orchestr Petra Macka. Účinkují sólisté – Liana Sass (soprán), Milan Vlček (tenor), Alžběta Vomáčková (alt) a Jaroslav Patočka (bass). Ve druhé části večera vystoupí klarinetista Petr Kubík. Spoluúčinkuje Pražský komorní sbor, dirigent Martin Peschik. Městské divadlo v Mostě, od 19:00 hodin.

■ **18. 11. - Sluha dvou pánů.** Slavná komedie, která se již více než 250 let objevuje na repertoáru divadel po celém světě. Příběh plný záměn, nedorozumění a nečekaných peripetií vypráví o tom, jak zapeklitá a nevděčná je služba dvěma pánům. Městské divadlo v Mostě, od 19:00 hodin.

■ **18. 11. – Festklip 2016.** Slavnostní vyhlášení výsledků sedmého ročníku festivalu amatérských hudebních videoklipů. Metro Music Club Most, od 18:00 hodin.

■ **19. 11. – Most 4 Music.** Jubilejní desátý ročník mosteckého hudebního minifestivalu. Vystoupí kapely New Black Jack, Dilated, Cumbal, 6th Dimension, Sabina, Petr Kalandra Memory Band. Metro Music Club Most, začátek v 17:00 hodin, vstupné 99 korun.

■ **19. 11. – Noc divadel 2016.** Tradiční divadelní akce začne představením Souborné dílo Williama Shakespeara. Smyslem noci divadel je tvůrčím a neotřelým způsobem prezentovat divadelní budovu a lidi, kteří v ní pracují, a co nejvíce je návštěvníkům přiblížit. Do projektu se zapojí členové činohry mosteckého divadla. Začátek představení v 19:00 hodin.

■ **20. 11. - Jen počkej, zajíci.** Divadlo Applause připravilo pro malé diváky zpracování oblíbených animovaných pohádek. Jirkovské divadlo, od 15:00 hodin, vstupné 50 Kč.

■ **22. 11. - Sokrates 2** - Prezentace vysokých a vyšších odborných škol. Akce pro výchovné poradce středních škol, žáky posledních ročníků středních škol a všechny, kteří chtějí studovat na VŠ nebo VOŠ a ještě nejsou zcela rozhodnuti, kterou školu si vyberou. Na jednom místě budou mít šanci získat informace od regionálně působících vysokých a vyšších odborných škol. Městské divadlo v Mostě, od 8:00 do 17:00 hodin.

■ **26. 11. – Pipi dlouhá punčocha.** Pipi je malá holka, která žije sama ve vile Vilekule. Vedle ní bydlí dvě hodné děti Anika a Tomy. Společně zažívají různá dobrodružství. Inscenace vychází ze známé knihy známé švédské autorky Astrid Lindgrenové, která patří ke klenotům světové literatury. Pro děti od 6 let. Předpremiéra od 10:00 hodin, premiéra od 17:00 hod.

■ **26. 11. - Michal k snídani.** Dětské představení Michala Nesvadby o všem dobrém, na co máme chuť a také o tom, co se stane, když z talíře nesníme poslední sousto, ve kterém je síla. Kino Kosmos Most, od 10:30 hodin, vstupné 185 Kč. Předprodej v Turistickém informačním centru.

■ **27. 11. - Rozsvěcení vánočního stromu v Mostě.** Tradiční adventní akce na Prvním náměstí v Mostě.

■ **Od 3. 11. - Výstava Chleba za milion.** Kolekce německých hyperinflačních platidel ze sbírky Oblastního muzea v Mostě. Vernisáž výstavy 3. listopadu od 17:00 hodin. Výstava potrvá do 31. ledna 2017.

PARDUBICKO

■ **11. 11. – Richard Müler – Ta nejlepší Tour.** Nejkrásnější balady osobitého zpěváka tentokrát v komorní atmosféře a nových šansonových aranžmá. Nenechte si ujít hity jako Milovanie v daždi, Rozeznávám, Rieka či Koniec sveta v podání akustických hudebních nástrojů (klarinet, flétna nebo kontrabas), které spolu s rytmickou sekcí dotváří neopakovatelný hudební zážitek. VČD Pardubice, od 19:00 hodin.

■ **12. 11. – Muzikál Děti ráje v Pardubicích.** Tipsport arena, od 19:30 hod.

■ **12. 11. – Jelen** - Vlčí doupě tour 2016. Koncert populární kapely v pardubickém ABC klubu začíná ve 20:00 hodin.

■ **15. 11. – Vánoční adventní čarování** – Talkshow. Účinkují Milan Doležal a Jarek Hylebrant. Občanská záložna Přelouč, od 19:00 hodin, vstupné 70 Kč.

■ **15. 11. – Hvězdy zpívají Queen.** Koncert. Pardubice, Tipsport arena - malá hala.

■ **19. 11. – Vánoční zvoneček vypravuje.** Divadelní pohádka pro děti, hraje Liduščino divadlo Praha. Kino Přelouč, od 16:00 hodin, vstupné 70 Kč.

■ **20. 11. – Olympic unplugged tour.** Jedinečný koncert nestárnoucí rockové legendy za doprovodu exkluzivních hostů. VČD Pardubice, od 19:00 hodin.

■ **23. 11. – Veselá trojka.** Koncert v Kině Přelouč, od 19:00 hodin, vstupné 150 Kč.

■ **24. 11. – Pavel Dobeš.** Koncert folkového písničkáře. Kino Přelouč, od 19:49 hod., vstupné 150 Kč.

■ **30. 11. – Bosé nohy v parku.** Romantická komedie nejen o lásce. Hrají: Rudolf Hrušínský, Veronika Freimanová, Anna Linhartová, Radúz Mácha. Překlad a režie: Kateřina Iváková. Kino Přelouč, od 19:00 hodin, vstupné 250 Kč.

NAROZENINY

Životní jubilea zaměstnanců Czech Coal Power. Vedení společnosti jim přeje hodně zdraví a pracovních úspěchů do dalších let.

1. listopadu
Josef Polcar – řidič pracovních strojů

5. listopadu
Ladislav Křivánek – řidič silničních motorových vozidel

11. listopadu
Miloš Šipler – řidič silničních motorových vozidel

17. listopadu
Milan Dvořák – řidič pracovních strojů

18. listopadu
Eduard Gänsler – řidič pracovních strojů

28. listopadu
Jiří Šebek – řidič pracovních strojů

INZERCE

RACIO MOST s.r.o., technologické čištění, přijme: řidiče - obsluhu sacích kombi vozů
Požadavky: ŘP sk. B + C, platný profesní průkaz řidiče, ADR vítána, praxe, dobrý zdravotní stav, čistý trestní rejstřík, zodpovědnost, samostatnost, ochota pracovat.
V případě zájmu zasílejte strukturovaný životopis na e-mail: kopriva@odpadyracio.cz, tel.: 775 654 501 nebo 606 029 702.

POMŮCKA: AONI, EABA, IGUANODON, IŽ, KAVAS, OMĚJ, OTT, PAMPEROS, ŠIKA	JEEP	FÓR		CIRKA	SPZ OTTERNDORF (NĚMECKO)		ARGENTINSKÝ STUDENÝ VÍTR	MYS JIŽNÍHO VIETNAMU	SLOV. VESNA	ZLOMYSL-NOST	OZNAČENÍ LETADEL IRÁKU		DĚSIT	PŘESNÍDÁVKA
SPZ AVELLINO (ITÁLIE)			KYSLIČNÍK UHELNATÝ / SYN BOŽÍ			DLOUHÉ KUDRNY U UCHA						KÓD SIERRA LEONE / INIC. DEVÁTÉHO		
ZHOTOVIT TKANÍM						AUTOR ANÁLŮ / TURECKÝ ČETNÍK								
SPZ TIRSCHENRE-UTH (NĚMECKO)				KÓD TURKE-MĚSTÁNU / CIZÍ MUŽSKÉ JMÉNO				SPZ ROSENHEIM (NĚMECKO) / ZTRATIT VĚDOMÍ			KUS TRÁVNÍKU / JUGOSLÁV-SKÝ OSTROV			
OMAMNÉ LÁTKY					FILIPÍNSKÁ HORA NA OSTROVĚ MINDANAO / SAVEC TROPICKÝ				ŘÍMSKÁ 6 / MOJE			I KDYŽ / KÓD ŠPANĚLSKA		
	OBEC V OKRESE PELHŘIMOV	Tajenka (1) / PLATIDLO LAOSU												ZN. SELENIA
MPZ TANZANIE				KOČKOVITÁ ŠELMA / ŘEKA V JAR							KÓD JAZYKA ISISWATI / SPZ ZNOJMO			
JEMNÁ OMÍTKA					SEVEROEVROP. JEZÍRKA VZNIKLÁ ROZTÁNÍM LEDU / SOUČÁST NERVOVÉ SOUSTAVY				SPZ BELFAST (V. BRITÁNIE) / OBEC U JIČÍNA			TEL. SPOL. ŠPANĚLSKA / KÓD LET. SPOL. AIR CANADA		
	KOREJSKÁ MEDAJLISTKA ZOH 2002	ANGL. SYN / ODSTUPOVAT Z FUNKCE				ZASÉVAT / ACONITUM				KÓD NAMIBIE / ŽENSKÉ JMÉNO (9.10.)			SKÁKAVÝ KŘIDOVÝ VELEJEŠTĚR	OZNAČENÍ LETADEL POLSKA
INIC. DIRIGENTA ANČRLA			DOMÁCKY TEODOR / BAHENNÍ ROSTLINA				AMER. DRUŽICE / ZÁPORNÁ STRÁNKA				ZVÝŠENÝ TÓN / ČÁST GARDERÓBY			
KOLOS				INIC. NOSITELE NC ZA EKONOMII Z ROKU 1987 / POHÁDKOVÁ BYTOST				NÁM PATŘÍCÍ / ŘEMENÍ				KÓD GUADELOUPE / CHEMICKY PRVEK ZNAČKY NB		
	Tajenka (2) / SLOVENSKÁ PŘEDLOŽKA													ZKRATKA PRO SILICON
ASIJSKÝ SUDOKOPYT-NÍK					BLUE / FR. ŘEKA				ANEB / OVČÁK					
DRAVÁ RYBA						ČI (KNIŽ) / STÁLE				STAROŘE-KOVÉ / ČESKÝ HEREC				
	LATIN. ÚSTA / LÁTKA SCHOPNÁ ZPŮSOBIT VÁŽNÉ ONEMOCNĚNÍ AŽ SMRT			ŘÍMSKY 4 / ŠPAŇ. MYS			ANGL. VČELA	POLSKÁ ODBOJ. ORGANIZACE ZA VÁLKY / NÁZEV HLÁSKY			VIETNAMSKÁ MINCE / HONK-KONGSKÝ FILM (P. TAM)			ODLIŠNÍ (SLOVENSKY)
JIHOVÝCHOD			Tajenka (3) / KÓD BHÚTÁNU									ZN. ZANIKLÉHO PRVKU DIDYMU / SPZ REGGION E,. (ITÁLIE)		
EVROPSKÁ FEDERACE BOXU					SBÍRKA DESETI SKLADEB									
TOTÉŽ					ANGL. ANO				ÚSLOVÍ					

V tajence vyluštíte motto. Správné znění tajenky ze zářijových DN: V mládí krášlí tělo duši, ve stáří krášlí duše tělo. Výhru získávají: **Miloslava Luňáková,** Most; **Zlatuše Krejčová,** Vršanská uhelná; **Jiří Nájemník,** Sev.en EC. Vyluštěnou tajenku můžete zasílat na adresu: Vršanská uhelná a.s., redakce Důlní noviny, V. Řezáče 315, 434 67 Most nebo e-mailem: dulni.noviny@vuas.cz. Ze správných odpovědí vylosujeme tři výherce. Uveďte přesnou adresu pro případné doručení výhry.

Móda a hvězdy znovu bavily a pomohly

Třetí ročník charitativní módní přehlídky Móda a hvězdy přivedl do sálu Městského divadla v Mostě pět stovek diváků, kterým dopřál pěknou podívanou na módní trendy vrcholící přehlídkou svatebních šatů salonu Delta pro rok 2017. Ve společenských i svatebních šatech se předvedly i házenkářky Černých andělů nebo děvčata a chlapci z dětského domova ve Vysoké Peci a Klokánku, jimž patřil i 120tisícový výtěžek večera, na kterém se darem podílela Vršanská uhelná. Nikdo se nepohoršoval nad chybičkami sourozenecké moderátorské dvojice Veroniky a Karla Kašákových. Připomínka jejich příběhu, jak se před lety dostali do dětského domova, dojala nejen je samotné, ale celé divadlo. „Jsme příkladem toho, že děti z dětských domovů mohou být kvalitními lidmi a v životě uspět," poznamenala modelka, spisovatelka a ředitelka nadace Veronika Kašáková.

Moderující sourozenci Veronika a Karel vyzpovídali nejkrásnějšího muže planety Tomáše Martinku (uprostřed).

Symbolické šeky finančních darů předali hejtman Ústeckého kraje Oldřich Bubeníček (vlevo) a technický ředitel Vršanské uhelné Petr Procházka.

Na přehlídkách svatebního salonu Delta bývají často modelkami holčičky a dívky z dětského domova a Klokánku.

Malý Zděneček se jen týden po přehlídce stal klientem dětského domova ve Vysoké Peci.

Závěrečné defilé doprovodili zpěvem Leona Gyongyosi a Sámer Issa. Foto: 5x Daniel Šeiner.

Důlní noviny – vydává Vršanská uhelná a.s., V. Řezáče 315, 434 67 Most, IČ 28678010. Určeno pro vnitroakciovou potřebu. Registrační číslo MK ČR E 11596. Měsíčník, vychází v nákladu 7 000 kusů.
Redakce DN: V. Řezáče 315, 434 67 Most, e-mail: dulni.noviny@vuas.cz. Grafická úprava a tisk: RAPRINT, s.r.o., Čepirohy 56, 434 01 Most